

בית משפט לענייני משפחה בפתח תקווה

ת"ע 60121-02-18 פלוני ואח' נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב ואח'
 ת"ע 59953-02-18 פלוני נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב ואח'
 ת"ע 60048-02-18 פלוני ואח' נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב ואח'
 ת"ע 60072-02-18 פלוני ואח' נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב ואח'
 ת"ע 60098-02-18 פלוני ואח' נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב ואח'
 ת"ע 31856-03-18 פלוני נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב ואח'

בפני כבוד השופטת אילת גולן-תבורי

המתנגדים 1. פלוני
2. פלוני

נגד

המשיבים 1. פלוני
2. פלוני

האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב משרדי ממשלה
999010

פסק דין

1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14
15
16

מבוא

1. היש לקיים את צוואת המנוח בה מוריש את רכושו לשלושה מחמשת ילדיו? זו השאלה בה דן פסק הדין.
 לאחר פטירת המנוח, החל מאבק על עזבונו בין ילדיו, והוגשו מספר תביעות בעניין צוואה שנערכה ע"י עו"ד ונחתמה בפני שני עדים, שנתיים קודם לפטירתו. בצוואה נכתב שמצווה את רכושו לשלושה מילדיו.
 מבקשי קיום הצוואה עתרו לקיימה והתנגדו לצו ירושה, ומנגד הוגשה התנגדות לקיום הצוואה ולתיקונה. בהמשך הגיעו חלק מהילדים להסכמה, והבת חזרה בה מההתנגדות לצוואה.
 בהעדר הסכמות נוספות, התקיים הליך ההוכחות ובסיומו סיכומים בעל פה. משכך נלקח לעיון וניתן בזאת פסק הדין.

בית משפט לענייני משפחה בפתח תקווה

ת"ע 60121-02-18 פלוני ואח' נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב ואח'
ת"ע 59953-02-18 פלוני נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב ואח'
ת"ע 60048-02-18 פלוני ואח' נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב ואח'
ת"ע 60072-02-18 פלוני ואח' נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב ואח'
ת"ע 60098-02-18 פלוני ואח' נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב ואח'
ת"ע 31856-03-18 פלוני נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב ואח'

טיעוני הצדדים

תמצית טיעוני המתנגדים

- 1
2
3
4 לטענת המתנגדים, שניים מילדיו של המנוח (___ ו___) להלן "המתנגדים"), יש לדחות את
5 הבקשה לצו קיום הצוואה, לפיה רכושו של המנוח עובר ל-3 מילדיו ולא לכולם. יש להורות על
6 צו ירושה ברכוש המנוח, שמכיל כספים בחשבון בנק. יש לדחות את הבקשה לקיים הצוואה
7 בשל מספר עילות- פגמים בצוואה, חוסר כשרות המנוח, חוסר גמירות דעת של המנוח, חוסר
8 יכולתו להבין בטיבה של צוואה, השפעה בלתי הוגנת על המנוח, וזיוף חתימה.
9 לטענתם, הצוואה נעשתה בהשפעתו ויוזמתו של המשיב 1 והם חושבים שנשארה אצלו ולא אצל
10 המנוח. יש להציג את המקור, כדי לבדוק אם חתימת המנוח מזוייפת. זה שבצוואה חסרים 10%
11 מרכושו של המנוח, מראה שהמנוח לא הבין בטיבה. השפעה בלתי הוגנת על המנוח נבעה ממצבו
12 הבריאותי הירוד, סבל מהתמכרות לאלכוהול והיה תלוי בפעולותיו באחרים. לא היה מסוגל
13 לנהל את ענייניו, הלך הרבה לקופת חולים, פיזר כספים. המנוח לא היה כשיר לעריכת הצוואה
14 בשל האלכוהול, וגם לא ידע קרוא וכתוב וראייתו נפגעה עד עיוורון, אחרת לא היה מדיר שני
15 ילדים מהצוואה.
- 16 **לחלופין** גם אם המנוח חתם על הצוואה, חתימתו לא נעשתה מתוך מודעות מלאה למשמעות
17 החתימה ולתוצאות. סבל ממחלות רבות, עיוורון ואלכוהול, ולכן היה חסר גמירות דעת ויכולת
18 להבין בדבר טיבה של הצוואה. **לחלופין**, חתם על הצוואה בלי שהוסברה לו משמעות החתימה
19 ומבלי שקרא או הבין את תוכנה של הצוואה. לטענתם, גם העדים בצוואה לא השתכנעו שהבין
20 בטיבה של הצוואה. **לחלופין**, לא היה שפוי בדעתו, או דעתו לא הייתה צלולה כדי להבין מה
21 רכושו. יש לבדוק את דף ההוראות איתו הגיע, ואם לא נמצא שולל מהימנות העדים. המנוח לא
22 ידע להשתמש בטלפון, הבן שהיה איתו בקשר זה המתנגד 2 ולא המשיב 1 שלא ביקר אותו. יש
23 לדחות את הבקשה ולקבל את ההתנגדות, שכן הצוואה נעשתה בניצול מצוקת המנוח שהיה
24 חסר רצון והבנה בטיבה. הם מתנגדים גם לתיקון הצוואה, שהוא תיקון מהותי ולא טעות
25 קולמוס, במיוחד לאור מצבו הבלתי שפוי של המנוח והתמכרותו לשתיה. זו לא טעות סופר.
- 26
27 לטענתם **בסיכומים**, יש לדחות את הבקשה לצו קיום צוואה בשל מספר עילות. פגם בצוואה,
28 המנוח היה חסר כשירות משפטית, חסר גמירות דעת ויכולת להבין בטיבה של צוואה, הייתה
29 השפעה בלתי הוגנת, ומעורבות של מי שזכה בצוואה.
- 30 ס' 35 לחוק קובע בטלות הוראות צוואה שמזכה את מי שערך אותה או שהיה עד לעשייתה
31 ולקח באופן אחר חלק בעריכתה.

בית משפט לענייני משפחה בפתח תקווה

ת"ע 60121-02-18 פלוני ואח' נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב ואח'
ת"ע 59953-02-18 פלוני נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב ואח'
ת"ע 60048-02-18 פלוני ואח' נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב ואח'
ת"ע 60072-02-18 פלוני ואח' נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב ואח'
ת"ע 60098-02-18 פלוני ואח' נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב ואח'
ת"ע 31856-03-18 פלוני נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב ואח'

1 המנוח היה אדם שלא ידע קרוא וכתוב, כך במסמך אליו מפנים, המשיבים לא הצליחו לסתור
2 זאת, גם בתצהירם לא התייחסו לכך באופן מפורט. לפי מסמכים רפואיים היה בעל מחלות רקע
3 רבות ומכור לאלכוהול. עוה"ד החתימה את המנוח על צוואה בלי להקריא לו את תוכנה, שכן
4 כפי שהעידה נפלה טעות מהותית בחלוקת רכושו, שלא הובחנה בזמן אמת. גם העידה שהיא
5 חושבת שהמנוח יודע קרוא וכתוב. לא יעלה על הדעת שעו"ד לא ידע להעיד יותר בפרוט על כך.
6 העידה שהמנוח הגיע אליה דרך בנו (המשיב), זה התגלה בחקירה. המשיב היה מעורב בעריכת
7 הצוואה, ובסבירות גבוהה הוא כתב את הפתק עמו הגיע המנוח לעוה"ד. ניסיונות הכחשה
8 התגלו כלא נכונים ולא הגיוניים. לטענת עוה"ד הפתק הושמד. העידה שמבקשת מלקוחות
9 שבאים לעשות צוואה להגיע עם נקודות על פתק, אבסורד שהשמידה אותו, טוענת שזו לא ראייה
10 מהותית. עוד עולה מעדות עוה"ד והמשיב 1, שהיא לא ייצגה אותו ולא היה לה קשר עמו. טענת
11 המתנגדים, שהמשיב לקח חלק בעריכת הצוואה, מקבלת חיזוק כשנשאלה עוה"ד כיצד המשיב
12 ידע להתקשר אליה, ענתה שערכה את הצוואה, כשמעולם לא ייצגה אותו באופן ישיר. המשיב
13 העיד שהופתע מהגשת הבקשה לצו ירושה. לטענתם, הופתע כי ידע שיש צוואה, לכן לא הבין
14 למה הוגשה בקשה לצו ירושה, והתקשר לעוה"ד שערכה אותה. עוה"ד העידה שלא הכירה את
15 ילדי המנוח, אז איך המשיב ידע להתקשר אליה. צירוף הנסיבות, שהמנוח לא ידע קרוא וכתוב,
16 ועוה"ד השמידה את הפתק שאיתו הגיע, מביא למסקנה שהפתק הוכן עבור המנוח והמשיב 1
17 הוא זה שלקח חלק בעריכת הצוואה. עוה"ד העידה שהצוואה הוכנה בהתאם לפתק והוסיפה
18 שיש לה שיקול דעת עצמאי. למעשה המנוח לא רשם את הפתק והוא נכתב עבורו. שני עדי
19 הצוואה שהעידו, לא הקריאו למנוח את הצוואה ולא ווידאו בעת שחתם שהבין את משמעות
20 עריכתה. לו היו עושים כן, לא היו מפספסים את הטעות באחוזים. זה פגם היורד לשורשה של
21 עריכת הצוואה. היה עליה לוודא שהמנוח מבין את הצוואה.

22
23 4. הבת העידה ששמעה את המשיב משוחח עם המנוח ומפציר בו לעשות צוואה, ושהמנוח לא ידע
24 קרוא וכתוב. המשיב 1 העיד שלא היה לו קשר עם עוה"ד שערכה את הצוואה, אז איך ידע
25 להתקשר אליה. בחר להסתיר פרטים מהותיים בתצהירו, ולא גילה איך הגיע אביו לעוה"ד. לא
26 התייחס לטענות ובחקירתו אמר שלא ידע על צוואה. זה משפט סתמי, וגרסה כבושה מול טענות
27 מהותיות. כשנשאל על כך ענה אוקיי. התחמק מלענות למה לא התייחס בתצהירו לפתק, ורק
28 ניסה להכחיש את העובדה שהוא לא ערך את הצוואה למרות שלא נשאל על זה.

29
30

בית משפט לענייני משפחה בפתח תקווה

ת"ע 60121-02-18 פלוני ואח' נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב ואח'
ת"ע 59953-02-18 פלוני נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב ואח'
ת"ע 60048-02-18 פלוני ואח' נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב ואח'
ת"ע 60072-02-18 פלוני ואח' נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב ואח'
ת"ע 60098-02-18 פלוני ואח' נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב ואח'
ת"ע 31856-03-18 פלוני נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב ואח'

5. המומחה כתב שבסבירות גבוהה שהמנוח היה כשיר משפטית לערוך את הצוואה, בלי שבדק את המנוח. כתב שלא נמצאה שום ראיה רפואית שהמנוח לא היה כשיר. אך זו סבירות בלבד, כי המנוח לא נבדק ע"י המומחה. המתנגדים הצליחו להטות את הסבירות ולהוכיח שהמנוח לא הבין בטיבה של הצוואה, נשכחו 10% מרכושו. לא היה כשיר משפטית לערוך צוואה, לכן יש להורות על ביטול הצוואה, ולחלק את רכושו לפי חוק הירושה בשווה בין כל הילדים.
6. בסיכומי התשובה טענו, שהראו מעורבות של צד שלישי בעריכת הצוואה. המבחן הוא מידת המעורבות וחומרתה, והצטברות מספר פעולות לכך. יש לבחון באופן עצמאי האם הנהנה לקח באופן אחר חלק בעריכת הצוואה. חזקה על עוה"ד לברר את רצון המצווה ואם ההוראות אכן משקפות את רצונו, וזה לא נעשה כאן. בנוסף הפתק הושמד, לו היה מובא כראיה היה פועל לרעת הנהנים בצוואה. סתירות בעדות המשיב 1 ובעדות עוה"ד מביאה למסקנה שהייתה להם הכרות מוקדמת, הוא לקח חלק בעריכת הצוואה והשפיע על אביו לערוך אותה. יש להבחין בין עריכת חוזה שכירות וחידוש דרכון שהם פעולות פשוטות לבין הבנת משמעות עריכת צוואה וכתבייתה. לטוס לחו"ל בטיול מאורגן זה פשוט. למנוח לא היה שיקול דעת עצמאי בעריכת הצוואה. התיק מהרווחה לא יכול להוכיח טענות שברפואה, אך מראה שלא ידע קרוא וכתוב. לא ידע את היקף רכושו, ולא הבין בטיבה של צוואה. יש לדחות את הבקשה לתיקון הצוואה, רכוש המנוח הוא מהותי בצוואה וחולק באחוזים. טענות המתנגדים לא נשללו, הפכו את הסבירות, ועמדו בנטל השכנוע. לכן יש לבטל את הצוואה ולחלק את הרכוש לפי חוק הירושה.
7. **תמצית טיעוני המשיבים (מבקשי הקיום)**
לטענת המשיבים, שניים מילדי המנוח (_____, "המשיבים"), יש לדחות את ההתנגדות. יש לתת משקל לרצון המנוח מה יעשה ברכושו לאחר פטירתו. המתנגדים לא הרימו את נטל ההוכחה ולא הביאו ראיות שנפל פגם בכשרות המצווה. כשירותו המשפטית של המנוח מעולם לא נשללה. לא נתבקש לו מינוי אפוטרופוס. הבין את טיבה של הצוואה והיה בעל כושר לעשות כן. לא הייתה השפעה בלתי הוגנת, עוה"ד הגישה את הבקשה מטעמה וכתבה על הקשר הישיר שנוצר בינה לבין המנוח. היה לה שיקול דעת עצמאי בהתנהלותה מול המנוח, קשר ישיר ועצמאי מולו. המצווה התייחס לצוואה באופן מפורש לכל רכושו ולא חריג חלק ממנו. כך עולה גם מנסיבות עריכת הצוואה כפי שפורט בבקשה לתיקון. מדובר רק בטעות במספר או בחשבון.
8. המנוח היה עצמאי, ניהל חשבון בנק, גר בדירה שכורה וחתם על חוזה השכירות, שילם בעצמו את שכה"ד.

בית משפט לענייני משפחה בפתח תקווה

ת"ע 60121-02-18 פלוני ואח' נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב ואח'
ת"ע 59953-02-18 פלוני נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב ואח'
ת"ע 60048-02-18 פלוני ואח' נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב ואח'
ת"ע 60072-02-18 פלוני ואח' נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב ואח'
ת"ע 60098-02-18 פלוני ואח' נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב ואח'
ת"ע 31856-03-18 פלוני נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב ואח'

1 היה לקוח ותיק של עו"ד שערכה את הצוואה, היה בקשר איתה בענין עיזבון רעייתו המנוחה
2 שנפטרה לפניו. עוה"ד כתבה על השיחה עם המנוח וההסברים שנתן לה לתוכן צוואתו. המשיב
3 (____) לא ידע שנערכה צוואה ושמע על כך לראשונה מעוה"ד, כשפנה אליה אחרי שהאחות
4 שלחה לו הודעה שהגישה בקשה לצו ירושה.
5 עוה"ד שמרה עותק של צוואה במשרדה, המשיבים לא היו מודעים לקיומה. אם הייתה צוואה
6 בדירתו, האחות העלימה אותה כשנכנסה לדירה לאחר שנפטר ולקחה רכוש ללא הסכמת
7 האחים, טלוויזיה ותכשיטי זהב. אין שאלה על מקוריות הצוואה וחתימת המצווה עליה, לאחר
8 שעוה"ד שערכה את הצוואה הגישה לקיום עותק מקורי. הטענות סתמיות וסותרות. אין ראייה
9 שהמנוח לא היה כשיר או שלא הבין בטיבה של צוואה. היה עצמאי כל השנים למרות ששתה,
10 נסע לטיולים בחו"ל לפני עשיית הצוואה וגם אחריה עד פטירתו. קיבל קצבה מהביטוח הלאומי
11 אך לא אישרו לו עזרה במשק בית כי היה עצמאי. לא היה עיוור, היה לו קטרקט, ההפניה
12 למסמכים רפואיים מגמתית ומטעה, התנהל לבד במשך שנים. המתנגדים לא שמרו על קשר עם
13 האב תקופות ארוכות, המשיבים היו איתו בקשר. גם האחות היתה איתו בנתק תקופה ממושכת
14 לאחר שניסתה לשכנע אותו לתת לה את כספו, אין לתת אמון בדבריה על שיחה שממילא
15 בתאריך לאחר עריכת הצוואה.

16
17 9. בבקשה לתיקון הצוואה שהוגשה באמצעות עוה"ד שערכה את הצוואה, עתרו לתיקון טעות
18 סופר או טעות בחשבון, באחוזים שנרשמו לחלוקת העיזבון. יש לפרש הצוואה לפי אומד דעתו
19 של המצווה. ערך את הצוואה במשרד עוה"ד, הגיע למשרד לאחר שתיאם איתה טלפונית מראש
20 פגישה לעריכת הצוואה, ועם הוראות בכתב שם רשם את החלקים לזוכים. עוה"ד כתבה
21 בבקשה שבגלל שהכירה את המשפחה וידעה שיש לו 5 ילדים, שאלה אותו למה מתכוון לחלק
22 את עזבונו באופן זה, והשיב לה שהבן ____ נכה ומרגיש חייב לסייע לו כלכלית, ועם הבן ____
23 יש לו קשר מצויין, בן מסור שתמיד טיפל בהם. לבת החליט להוריש 10% אך מתלבט אם בכלל,
24 כי היחסים מורכבים. עם ילדיו _____ אין לו קשר, לא מדברים איתו ולכן לא מתכוון להוריש
25 להם דבר. ביקש מעוה"ד לנסח לו צוואה בהתאם להוראות שמסר לה, וכך עשתה. הצהירה
26 שבמועד עריכת הצוואה לא נתנה את הדעת לכך שבטעות החלקים לא מסתכמים ב-100% (אלא
27 ב-90%), גילתה את הטעות רק עם פטירת המנוח. לפי הסברו בעריכת הצוואה ברור לה שלא
28 התכוון להוריש דבר לשני ילדיו הנוספים ולא התכוון להוריש לבת יותר מ-10%, לכן כוונתו
29 הייתה לשני הבנים הזוכים 45% לכ"א. טעה בחישוב ולא שמה לב. יש לתקן טעות סופר או
30 טעות בחשבון לפי ס' 32 לחוק הירושה, ולפרשה לפי ס' 54. זו לא טעות יוצאת דופן, ויש לדחות

בית משפט לענייני משפחה בפתח תקווה

ת"ע 60121-02-18 פלוני ואח' נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב ואח'
ת"ע 59953-02-18 פלוני נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב ואח'
ת"ע 60048-02-18 פלוני ואח' נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב ואח'
ת"ע 60072-02-18 פלוני ואח' נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב ואח'
ת"ע 60098-02-18 פלוני ואח' נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב ואח'
ת"ע 31856-03-18 פלוני נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב ואח'

- 1 ההתנגדות לכך. כך גם הגישו התנגדות לבקשה לצו ירושה שהוגשה מטעם האחות והמתנגדים,
2 וחזרו על הטענות. יש לקיים הצוואה ולמחוק את הבקשה לצו ירושה.
3
- 4 10. **בסיכומים** טענו, שההתנגדות לא הוכחה, הופרכה בחוות דעת המומחה ובעדויות עוה"ד שערכה
5 את הצוואה והעדה הנוספת. גם האחות שבהתחלה ביקשה צו ירושה חזרה בה והסכימה לקיום
6 הצוואה. יש לכבד את רצונו האחרון של המנוח. נטל ההוכחה מוטל על המתנגדים ולא עמדו
7 בו. תיק הרווחה שהוגש שולל הטענה על מצבו הפיזי והמנטלי. נמנעו מלזמן לעדות את העו"ס.
8 חוות דעת המומחה, בה בחן המסמכים רפואיים ודו"חות סוציאליים, שוללת לחלוטין את
9 טענות המתנגדים לפגם בכשרותו במועד עשיית הצוואה. המתנגדים לא זימנו לעדות את
10 המומחה, והדבר מדבר בעד עצמו. עדות עוה"ד שערכה את הצוואה והכירה את המנוח, שניסחה
11 את הצוואה לפי הוראותיו, והיתה עדה לחתימה עם עדות העדה הנוספת, שוללת לחלוטין
12 טענה לפגם בכשרותו או שלא פעל מרצון חופשי. גם המסמכים הרפואיים לא הוכיחו אחרת.
13 המנוח ידע והבין בטיבה של צוואה. בית המשפט לא בוחן את ההוראות בצוואה, אם יש
14 בהתנהגותו בעת החתימה להצביע שידע להבין בטיבה. אדם זכאי לקבוע מי ירש אותו, אין
15 בהדרת ילד לשלול זאת.
16
- 17 11. המתנגדים לא הוכיחו השפעה בלתי הוגנת, או שהצוואה נערכה לא מרצון חופשי או עצמאי.
18 הוכח שהצוואה היתה פעולה עצמאית, פרי מחשבתו, עוה"ד העידה על שיקול הדעת העצמאי
19 שלו ועל הקשר הישיר שנוצר לה עם המנוח, כשטיפלה בעזבונו אשתו המנוחה. המנוח היה
20 עצמאי ולא תלוי באחרים, לא הוכח ניתוק מהמתנגדים, לא הוכחה מעורבות בעשיית הצוואה.
21 המשיב 1 לא ידע על קיומה עד שקיבל הודעה על בקשת אחותו ופנה לעוה"ד שטיפלה בזמנו
22 בעיזבונו אימו. המנוח הוריש רכושו לשלושה ילדים ולא לאחד, מעיד שהפעיל שיקול דעת. היה
23 עצמאי, גר בשכירות, וטס לחו"ל.
24
- 25 12. עוה"ד עורכת הצוואה, העידה על נסיבות עריכתה. הגיע למשרדה באופן עצמאי, לאחר תיאום
26 טלפוני, ללא אדם נוסף. ביקש מעוה"ד לערוך את הצוואה ומסר לה את הוראותיו. ידעה שיש 5
27 ילדים ביררה איתו לפני עריכתה את הסיבה מדוע החליט להוריש רכושו ל-3 מילדיו ולא לשניים
28 הנוספים, ורק לאחר שהסביר לה את הסיבות להחלטתו, ולאחר שוידאה שמודע להשלכותיה,
29 ערכה את הצוואה כרצונו, וחתם עליה בפני העדות. לא הוכחה טענה שהמנוח השמיד או ביטל
30 הצוואה. היה בקשר עם עוה"ד גם בהמשך ולא אמר זאת. הבת חזרה בה, והסכימה איתם.
31 נשללה הטענה שהצוואה לא מקורית. שתי עוה"ד הצהירו שאימתו חתימת המנוח כעדות.

בית משפט לענייני משפחה בפתח תקווה

ת"ע 60121-02-18 פלוני ואח' נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב ואח'
ת"ע 59953-02-18 פלוני נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב ואח'
ת"ע 60048-02-18 פלוני ואח' נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב ואח'
ת"ע 60072-02-18 פלוני ואח' נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב ואח'
ת"ע 60098-02-18 פלוני ואח' נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב ואח'
ת"ע 31856-03-18 פלוני נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב ואח'

- 1 לא הוכיחו מפגש במסעדה ושיחת טלפון עם המשיב, גם סותרים עצמם, כי מראה שלא ידע על
2 הצוואה. המסמכים מעידים על עצמאותו, ידע קרוא וכתוב וטיפול בענייניו האישיים ללא עזרה,
3 עוה"ד העידה שידע קרוא וכתוב, כך גם המשיבים, אף המתנגדים והבת העידו שכתב את שמו
4 וחתם על חוזה שכירות.
5
6 14. הבקשה לתיקון צוואה- נפלה בצוואה טעות סופר או טעות במספר בחשבון (ס' 32 לחוק
7 הירושה), וכשאפשר לקבוע בבירור את כוונתו האמיתית של המצווה, ביה"מ יתקן את הטעות.
8 עוה"ד הצהירה שהעתיקה בטעות מהפתק שמסר לה, אך ביקש להוריש את כל רכושו. יש לקבוע
9 שחלקם של כל אחד ממבקשי הקיום 45% (במקום 40%). לפי ס' 54 בית המשפט מוסמך לפרש
10 את הצוואה בהתאם לאומד דעתו של המצווה כפי שמשמעת מהצוואה, או מנסיבות עריכתה
11 שמראות שרצה לצוות כל רכושו, והחלקים שרצה לכ"א ממבקשי הקיום 45% ולבת 10%.
12
13 15. עמדת הבת- הבת שהגישה תחילה בקשה לצו ירושה, חזרה בה בהמשך. בקשתה לצו ירושה
14 נדחתה, וכן נדחו ההתנגדויות מטעמה כנגד קיום הצוואה ולתיקון הצוואה.
15
16
17 **דיון**
18
19 **רקע עובדתי**
20 16. מר _____ ז"ל נפטר ביום 2017. ("המנוח", "האב") והותיר אחריו צוואה שנערכה
21 ע"י עו"ד ונחתמה בפני עדים, שנתיים קודם, ביום 13.10.2015 ("הצוואה").
22 17. בצוואה הוריש רכושו לשלושה מבין ילדיו, השניים הנוספים מתנגדים לה.
23
24 18. בין הצדדים נפתחו מספר הליכים והתנגדויות. ראשיתם בבקשה לצו ירושה שהגישה הבת,
25 והתנגדות לה. מנגד הוגשה בקשה לקיים את צוואת המנוח, והתנגדות לה, וכן בקשה לתיקון
26 טעות סופר או חישוב בצוואה והתנגדות גם לה.
27
28 19. התנהלות דיניית – ההליכים לוו בהחלטות חוזרות, לאחר שהמתנגדים שעתרו לקבל מסמכים
29 רפואיים ומומחה לבחינת כשירות המנוח, לא פעלו במועד לצורך מימוש ההחלטות שניתנו,
30 ונדרשו החלטות בהתאם, פעם אחר פעם.

בית משפט לענייני משפחה בפתח תקווה

ת"ע 60121-02-18 פלוני ואח' נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב ואח'
ת"ע 59953-02-18 פלוני נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב ואח'
ת"ע 60048-02-18 פלוני ואח' נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב ואח'
ת"ע 60072-02-18 פלוני ואח' נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב ואח'
ת"ע 60098-02-18 פלוני ואח' נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב ואח'
ת"ע 31856-03-18 פלוני נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב ואח'

20. הבקשה מטעם הבת לצו ירושה נדחתה בהסכמה - לאחר כשנה מהגשת התביעות, הושגה הסכמה בין חלק מהאחים. האחות שביקשה את צו הירושה, והייתה מיוצגת ע"י ב"כ נפרד (ולא ע"י ב"כ המתנגדים), הגיעה להסכמה עם מבקשי קיום הצוואה, וחזרה בה מהבקשה לצו ירושה וכן מהתנגדויות לצו קיום הצוואה ולתיקון הצוואה. מסכימה לבקשות לקיום הצוואה ולתיקונה, וההליכים מטעמה יידחו ללא צו להוצאות.

הסכמת הצדדים אושרה וניתן לה תוקף של פסק דין חלקי (ביום 14.8.19). הבקשה לצו ירושה נדחתה, וכן נדחו התנגדות הבת לקיום הצוואה ולתיקונה.

21. ניסיון לבחון הניתן להגיע להידברות בין יתר הצדדים, ולייתר עבורם המשך התדיינות, לא צלח. משכך נשמע הליך ההוכחות, במסגרתו נחקרו הצדדים וכן עוה"ד שערכה את הצוואה והעדה (עו"ד גם היא).

המסגרת המשפטית

22. עקרון העל בדיני הירושה הינו כי יש לכבד את רצון המנוח, על ידי קיום רצונו כפי שבא לידי ביטוי בצוואה. (ע"א 724/87 גולד נ' גולד, פ"ד מח(1) 22, 28 (1993); ע"א 1900/96 טלמציו נ' האפוטרופוס הכללי, פ"ד נג(2) 817, 826 (1999)).

23. טענות כנגד רצון המצווה כפי שנכתב בצוואה, ייבחנו בזהירות רבה, שכן הוא עצמו אינו יכול להשיב לשאלות. משכך על המתנגדים רובץ נטל השכנוע להוכחת טענותיהם.

הצוואה

24. צוואה בעדים - סעיף 20 לחוק הירושה, תשכ"ה-1965 (להלן "חוק הירושה") קובע את האפשרות לערוך צוואה בעדים. על הצוואה להיות בכתב, להכיל תאריך, ולהחתם על ידי המצווה בפני שני עדים לאחר שהצהיר בפניהם כי זו צוואתו, והעדים חתמו גם הם.

25. צוואת המנוח שנערכה ביום 13.10.2015 ("הצוואה" לעיל) נחתמה בפני עדים, שתי עורכות הדין.

בית משפט לענייני משפחה בפתח תקווה

ת"ע 60121-02-18 פלוני ואח' נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב ואח'
 ת"ע 59953-02-18 פלוני נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב ואח'
 ת"ע 60048-02-18 פלוני ואח' נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב ואח'
 ת"ע 60072-02-18 פלוני ואח' נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב ואח'
 ת"ע 60098-02-18 פלוני ואח' נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב ואח'
 ת"ע 31856-03-18 פלוני נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב ואח'

26. להלן נוסח הצוואה נשוא ההליכים :

צוואה

"אני הח"מ, _____, ת.ז. מרח', בהיותי מעל גיל 18 שנה, בדעה
 צלולה ומיושבת ובריא ברוחי ובנפשי לחלוטין, מצווה בזאת מרצוני הטוב, הגמור
 והחופשי על רכושי שיישאר לאחר מותי כדלקמן :
 1. זאת היא צוואתי האחרונה וכל צוואה אחרת, הן בעל-פה והן בכתב, בטלה בזאת.
 2. הנני מצווה את כל רכושי, בנכסי דניידי ודלא ניידי, לרבות כספים המופקדים
 בחשבון הבנק, הנני מצווה כדלהלן :
 א. לבני _____ ת.ז. - 40%.
 ב. לבני _____ ת.ז. - 40%.
 ג. לבתי _____ ת.ז. - 10%.
 3. הנני מצווה על ילדיי לנהוג בכבוד ואהבת אחים האחד כלפי השני, ולכבד את
 הוראת צוואתי זו.
 ולראייה לאחר שהצהרתי בפני 2 עדי הצוואה המפורטים להלן כי זו צוואתי, באתי
 על החתום :
 היום יום 13 לחודש אוקטובר שנת 2015
 היום יום ל' לחודש תשרי שנת תשע"ו

(חתימה)

" _____ "

27. נכתב כי הצוואה נחתמה בפני שני עדים, אשר חתמו גם הם על הצוואה והצהירו :

"אנו הח"מ :

1. _____ (_____) _____, עו"ד ת.ז. מרח' ...
 2. _____, עו"ד ת.ז. מרח' ...
 מאשרות בזאת כי אין ביננו לבין _____ ת.ז. קירבת משפחה וכי אין לנו
 כל עניין בעזבונו וכי מר _____ הנ"ל חתם בפנינו על גבי צוואה זו בהיותו
 מעל גיל 18 שנה כשהוא בריא בנפשו לחלוטין, בדעה צלולה ומיושבת, לאחר שהצהיר
 בפנינו כי זו צוואתו האחרונה, בהיות שלושתנו נוכחים בעת ובעונה אחת, וחתם
 בפנינו על צוואתו זו.
 ולראייה באנו על החתום :
 היום יום 13 לחודש אוקטובר שנת 2015
 היום יום ל' לחודש תשרי שנת תשע"ו

(חתימה)

_____ , עו"ד"

(חתימה)

_____ , עו"ד"

בית משפט לענייני משפחה בפתח תקווה

ת"ע 60121-02-18 פלוני ואח' נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב ואח'
ת"ע 59953-02-18 פלוני נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב ואח'
ת"ע 60048-02-18 פלוני ואח' נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב ואח'
ת"ע 60072-02-18 פלוני ואח' נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב ואח'
ת"ע 60098-02-18 פלוני ואח' נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב ואח'
ת"ע 31856-03-18 פלוני נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב ואח'

- 1 28. הוכח, כי לצורך עריכת הצוואה פנה המנוח לעוה"ד שטיפלה בעבר בעיזבון רעייתו המנוחה, וכן
2 טיפלה עבורה בחייה בעניין משפטי עת המנוח ליווה אותה לפגישות ודיונים.
3
- 4 29. עוה"ד שערכה את הצוואה (עו"ד _____), העידה כי הכירה את המנוח
5 מספר שנים קודם לכן, וליוותה אותו במספר עניינים משפטיים.
6
- 7 "3. המנוח ורעייתו היו לקוחות של משרדי. בשנת 2013, ייצגה הח"מ את רעייתו של
8 המנוח בהליך משפטי. באותו מועד, רעייתו של המנוח היתה במצב בריאותי וגופני
9 מדורדר מאד, חולת סרטן סופני, והמנוח ליווה אותה לכל הישיבות והדיונים, הן
10 להתייעצויות במשרדי והן לדיונים בבית המשפט.
11 (...)
- 12 5. כעבור כשנה מפטירת רעייתו המנוחה, פנה אלי המנוח וביקש כי אגיש בקשה לצו
13 ירושה של רעייתו המנוחה. ואכן ייצגתי את המנוח בבקשה זו, וסייעתי לו בחלוקת
14 עיזבון רעייתו המנוחה. (...)"
15 (תצהיר עוה"ד מיום 3.1.21, ס' 3-5).
- 16
- 17 30. עוה"ד העידה כיצד פנה אליה המנוח, בעצמו, לקבוע פגישה לצורך עריכת הצוואה, וכיצד הגיע
18 למשרדה, לבד, ולאחר תיאום מראש. (ס' 9 לתצהירה, ראה גם בהמשך).
- 19
- 20 31. המנוח הבהיר לה, כי רצונו להוריש את רכושו לשלושה מילדיו, ולא לכולם. כשציין אחוזים,
21 ציין לשני בנים את מרבית רכושו, לכל בן 40%, ולבת עשרה אחוז ממנו. שניהם לא שמו לב
22 לטעות בחישוב הסכום השלם.
- 23
- 24 "10. המנוח הגיע למשרדי ונשאל על ידי כיצד הוא מעוניין לחלק את עזבונו, לאחר
25 פטירתו. המנוח מסר לי פתק קטן הכולל פירוט בכתב יד של החלקים אותם התכוון
26 לצוות לזוכים על פי הצוואה, כמפורט להלן:
27 א. לבנו _____ 40%
28 ב. לבנו _____ 40%
29 ג. לבתו _____ 10%
30 (ס' 10 לתצהיר עוה"ד)
- 31
- 32 באותו זמן לא שמה לב לטעות בחישוב, שהסכום מגיע ל-90% ולא ל-100%, התכוון לתת לכל בן
33 45%, כי בוודאות לא רצה להוריש דבר לשני הבנים הנוספים, ולא רצה להוריש יותר מעשרה
34 אחוז לבת.
- 35 11. בעת קריאת הפתק לא שמתי לב לעובדה שצירוף חלקי הזוכים כפי שצויין
36 בפתק הסתכם בסך של 90% מעזבונו של המצווה, ולא ב-100% מעזבונו, כפי
37 שביקש המצווה לצוות במסגרת צוואתו, כמפורט בהמשך תצהירי."
38 (ס' 10 לתצהיר עוה"ד)
39

בית משפט לענייני משפחה בפתח תקווה

ת"ע 60121-02-18 פלוני ואח' נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב ואח'
ת"ע 59953-02-18 פלוני נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב ואח'
ת"ע 60048-02-18 פלוני ואח' נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב ואח'
ת"ע 60072-02-18 פלוני ואח' נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב ואח'
ת"ע 60098-02-18 פלוני ואח' נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב ואח'
ת"ע 31856-03-18 פלוני נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב ואח'

32. עוה"ד סיפרה, כי מאחר והכירה את המשפחה, שאלה אותו מדוע אינו מוריש את רכושו לכל ילדיו אלא רק לחלקם. כפי שהצהירה, המנוח נתן לה תשובות ברורות לשאלותיה.
הוא ענה שהוא בקשר טוב עם שני המשיבים, הבן _____ נכה ורוצה לסייע לו כספית, עם הבן _____ בקשר טוב והוא תמיד טיפל בהוריו. עם הבת יחסיו מורכבים, ולאחר התלבטות אם להוריש לה דבר מה החליט על 10%.
לעומת זאת, עם שני הבנים הנוספים (המתנגדים) אין לו קשר ואינם מדברים איתו, לכן אינו רוצה להוריש להם דבר.

33. כך הצהירה עוה"ד:
12. הואיל וייצגתי את המנוח בבקשה למתן צו ירושה לעיזבונה של רעייתו, ידעתי ידוע היטב כי למנוח 5 ילדים, ולכן, שאלתי את המנוח מדוע הוא מתכוון לחלק את עזבונו באופן המתואר לעיל.
13. המנוח השיב כי בנו _____ הוא נכה והמנוח הרגיש כי הוא חייב לסייע לו כלכלית וכי עם בנו _____ יש לו קשר מצוין, וכי _____ הינו בן מסור אשר תמיד היה בקשר עם ההורים ודאג לטפל בהם ולסייע להם.
14. לגבי הבת _____ ציין המנוח כי הוא החליט להוריש לה 10% מעזבונו בלבד, הואיל ויחסיו עם הבת הינם יחסים מורכבים, היודעים עליות ומורדות, כאשר עד למועד עריכת הצוואה התלבט המצווה אם בכלל להוריש לה דבר.
15. עם ילדיו _____ ציין המנוח כי אין לו כל קשר והם אינם מדברים איתו כלל ולכן, אין בכוונתו להוריש להם דבר."
(ס' 12-15 לתצהיר עוה"ד).

34. שתי עוה"ד זומנו לעדות, עוה"ד שערכה את הצוואה ועוה"ד שהייתה עדה לה, ושתיהן העידו על חתימת המנוח על הצוואה, כרצונו, להלן.

35. להלן ייבחנו לגופן טענות ההתנגדות השונות.

כשירות המנוח

36. חוק הירושה קובע כי כל אדם כשיר לצוות, אלא אם חל אחד המקרים המנויים בחוק. כלומר, כל אדם כשיר לצוות ויש לכבד את רצונו, אלא אם הוכח אחרת.
רק צוואה שנעשתה בשעה שהמצווה לא ידע להבחין בטיבה של צוואה, בטלה. (ס' 26 לחוק הירושה).

בית משפט לענייני משפחה בפתח תקווה

ת"ע 60121-02-18 פלוני ואח' נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב ואח'
ת"ע 59953-02-18 פלוני נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב ואח'
ת"ע 60048-02-18 פלוני ואח' נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב ואח'
ת"ע 60072-02-18 פלוני ואח' נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב ואח'
ת"ע 60098-02-18 פלוני ואח' נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב ואח'
ת"ע 31856-03-18 פלוני נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב ואח'

- 1 37. הטוען כי בעת עשיית הצוואה לא ידע המצווה להבחין בטיבה, עליו הנטל להוכיח טענתו. (ע"א
2 5185/93 **היועמ"ש נ' מרום**, פ"ד מט(1), 318, 327 (1995)).
- 3 גם אין די בעצם העלאת ספק לעניין זה, אלא יש להביא הוכחה של ממש, בסיוע עדות רפואית
4 או אחרת בנוגע למצבו של המנוח, בנקודת הזמן הרלבנטית- מועד עריכת הצוואה. (ע"א 851/79
5 **בנדל נ' בנדל**, לה (3) 101 (1981); ע"א 724/87 **כלפה נ' גולד** מח (1) 22 (1993)).
- 6
- 7 38. קרי, גם אם יוכח שבמועד שקדם לעריכת הצוואה או לאחריה, מצבו של המנוח היה שונה, עדיין
8 אין בכך כדי לשלול את רצונו של המנוח בעת עריכת הצוואה. (ע"א 851/79 **בנדל**, שם; ע"א
9 7506/95 **שוורץ נ' בית אולפנא בית אהרון וישראל**, פ"ד נד (2) 215 (2000)).
- 10
- 11 39. יתר על כן, לא כל ירידה בכושר הקוגניטיבי של המצווה, תביא לשלילת כשירותו לערוך צוואה.
12 יש לבחון האם הבין "בטיבה של צוואה", כלומר האם היה מודע לכך שהוא עורך צוואה, האם
13 ידע את היקף רכושו ויורשיו, והאם היה מודע לתוצאות עשיית הצוואה על יורשיו. (ע"א 851/79
14 **בנדל**, שם; ע"א 15/85 **מזרחי נ' רז ואח'**, פ"ד מא(4) 454 (1987)).
- 15 המשקל שיינתן לשיקולים אלה, משתנה בהתאם לנסיבות כל מקרה. (ע"א 1212/91 **קרן ליב"י**
16 **ואח' נ' בינשטוק**, פ"ד מח(3) 705 (1994); ע"א 5185/93 **היועמ"ש נ' מרום**, שם).
- 17
- 18 40. יודגש, כי בית המשפט אינו שם את שיקול דעתו בנוגע לתוכן הצוואה, במקום שיקול הדעת של
19 המצווה.
- 20 בית המשפט גם אינו בודק את עצם רצונו של המנוח. די לו שישתכנע שהיה בהתנהגותו הכוללת
21 של המצווה, בעת עריכת הצוואה והחתימה עליה, כדי להצביע שהוא עצמו ידע להבחין בטיבה
22 של צוואה. (ע"א 724/87 **כלפה**, שם).
- 23
- 24 41. על כן, טענת המתנגדים שהצוואה אינה מזכה אותם, חלק מילדיה, ברכושו של המנוח, שבחר
25 לזכות ילדים אחרים בו, אין די בה להוכיח העדר כשירות או להוות עילה לפסילת הצוואה.
26 שכן הדרת ילד מצוואת הורה, אפשרית על פי הדין. (ע"א 724/87 **כלפה** לעיל, 22; ע"א 245/85
27 **אנגלמן נ' קליין**, מג (1) 772; רע"א 5103/95 **דשת נ' אליהו**, פ"ד נג (3) 97 (1999)).
- 28
- 29
- 30
- 31

בית משפט לענייני משפחה בפתח תקווה

ת"ע 60121-02-18 פלוני ואח' נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב ואח'
 ת"ע 59953-02-18 פלוני נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב ואח'
 ת"ע 60048-02-18 פלוני ואח' נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב ואח'
 ת"ע 60072-02-18 פלוני ואח' נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב ואח'
 ת"ע 60098-02-18 פלוני ואח' נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב ואח'
 ת"ע 31856-03-18 פלוני נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב ואח'

מונה מומחה

1
 2 42. נוכח טענת המתנגדים להעדר כשירות המנוח, מונה מומחה לבירור מצבו הקוגניטיבי של המנוח
 3 וכשירותו במועד עריכת הצוואה ("המומחה"). נקבע כי יוכל לעיין במסמכים הרפואיים ובכל
 4 מסמך נוסף שדרוש לו. ניתנה לצדדים שהות להסכים על זהותו, ברם בהעדר הסכמה נקבע ע"י
 5 בית המשפט.

6
 7 43. חוות דעת המומחה מיום 15.2.2020 הוגשה בתיק ("חוות דעת המומחה").
 8

9 44. בחוות דעת המומחה, לאחר שסקר את הממצאים וסיכם אותם, נקבע כי לפי התיעוד הקיים
 10 ואף שהמנוח היה חולה במחלות שונות, לא נמצאה כל עדות בחומר הרפואי לליקוי מנטלי
 11 שעלול לפגום בכשירותו המשפטית. על כן, מסקנתו הינה שהסבירות גבוהה יותר שהמנוח
 12 היה כשיר משפטית.

"לסיכום:-

13
 14
 15 1) לא נמצאה עדות לליקוי קוגניטיבי בחומר הרפואי.
 16 2) הנחת העבודה היא שכל אדם צלול עד שלא הוכח ההיפך. מבין שני האפשרויות
 17 כשיר או בלתי כשיר - קיימת סבירות יותר גבוהה לכך שהיה כשיר משפטית במועד
 18 החתימה על הצוואה."
 19 (חוות דעת המומחה, ע' 4).

20
 21 45. הובא שיש תיעוד שהמנוח היה צלול וכשיר גם לפני החתימה על הצוואה, וגם לאחריה.
 22 המומחה נתן דעתו על כך שהמנוח היה אלכוהוליסט, וסבל ממחלות, אולם אין תיעוד שסבל
 23 מליקוי קוגניטיבי, מקושי בהבנה או שלא היה צלול במעשיו.
 24 כאמור - "לא נמצאה עדות לליקוי קוגניטיבי בחומר הרפואי". (שם).
 25

26 46. כך נכתב בחוות דעת המומחה, במסגרת הדיון בממצאים:
 27

"(ו) זיון:-

28
 29 המנוח סבל ממחלות שונות בחלקן נגרמו מצריכת אלכוהול כמו שחמת הכבד (...)
 30 אולם, לא נמצא באף מסמך ממצאים של ליקוי קוגניטיבי ואף חוזרים ומציינים
 31 שהיה צלול: - חודשיים טרם החתימה נרשם שלא הייתה ירידה בזכרון (1).

בית משפט לענייני משפחה בפתח תקווה

ת"ע 60121-02-18 פלוני ואח' נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב ואח'
 ת"ע 59953-02-18 פלוני נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב ואח'
 ת"ע 60048-02-18 פלוני ואח' נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב ואח'
 ת"ע 60072-02-18 פלוני ואח' נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב ואח'
 ת"ע 60098-02-18 פלוני ואח' נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב ואח'
 ת"ע 31856-03-18 פלוני נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב ואח'

1 גם באומדן תפקוד ראשוני נרשם שאין הפרעות בזכרון ובריכוז (4). העו"ס המטפלת
 2 לא הבחינה בליקוי קוגניטיבי. (1+9). שבוע לפני החתימה אושפז ובסיכום אין
 3 התייחסות למצבו המנטלי. גם שבועיים לאחר מכן אין התייחסות למצבו המנטלי.
 4 (3). ב- 29/9/15, שבועיים טרם החתימה נרשם שהוא צלול ועצמאי (5).
 5 ב-15/11/15, כחודש לאחר החתימה, נרשם שהוא צלול עם בוחן מציאות תקין. כשנה
 6 לאחר החתימה, ב-6/11/16, נרשם שהוא צלול. באותה תקופה, נרשם שלדברי הבת
 7 יש ירידה קלה בזיכרון. ב-4/6/17, חתם על טופס הסכמה לניתוח ירוד (8). ב-24/6/17
 8 סיים את חייו.
 9 (חוות דעת המומחה ע' 3).

47. כך נכתב במסקנות חוות דעת המומחה:

"מסקנות:

14 **למרות שהמנוח היה אלכוהוליסט שסבל ממחלות רבות כולל דיכאון- לא נמצאו,**
 15 **בחומר הרפואי, עדויות לליקוי מנטלי שעלול לפגום בכשירות המשפטית.**
 16 לפני ואחרי החתימה על הצוואה נרשם שהוא צלול. יש לציין שב-4/6/17 כשנה וחצי
 17 לאחר החתימה, חתם על טופס הסכמה לניתוח (8). יש להניח שאם היו ליקויים
 18 קוגניטיביים משמעותיים לא היו מחתימים אותו על הסכמה לניתוח."
 19 (חוות דעת המומחה ע' 4).

21 48. המומחה משמש כזרועו הארוכה של בית המשפט ומסייע בתחום מומחיותו כגורם מקצועי
 22 וניטרלי. יש צורך בנימוק כבד משקל ובולט על מנת לדחות את קביעת המומחה. (ע"א 1240/96
 23 **חברת שיכון עובדים בע"מ נ' רוזנטל ואח'**, פ"ד נב (4), 563 ע' 569 (1998)).

25 49. המומחה לא זומן לחקירה - המתנגדים לא מצאו לזמן את המומחה לחקירה על חוות דעתו,
 26 והיא לא נסתרה. המתנגדים אישרו שהמומחה לא זומן, ולא ידעו ליתן לכך הסבר. כך המתנגד
 27 1 לא ידע להסביר מדוע לא זימן את המומחה לחקירה על מסקנותיו (פרוטוקול 22.21, ע' 18,
 28 ש' 11-12), וכך המתנגד 2 אישר שלא זימן את המומחה לחקירה (ע' 26 ש' 21-22).

בית משפט לענייני משפחה בפתח תקווה

ת"ע 60121-02-18 פלוני ואח' נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב ואח'
ת"ע 59953-02-18 פלוני נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב ואח'
ת"ע 60048-02-18 פלוני ואח' נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב ואח'
ת"ע 60072-02-18 פלוני ואח' נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב ואח'
ת"ע 60098-02-18 פלוני ואח' נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב ואח'
ת"ע 31856-03-18 פלוני נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב ואח'

- 1 50. הימנעות בעל דין לחקור את המומחה בחקירה נגדית על מסקנותיו ככל שחולקים עליהן, היא
2 סיכון שטענתו כנגד מסקנות המומחה יידחו. (א. גורן, **סוגיות בסדר דין אזרחי**, מהדורה 813,
3 תש"פ-2020 ע' 679).
- 4
- 5 51. הפנייה בסיכומים למסמכים, אין די בה כדי לסתור מסקנת חוות דעת המומחה ובפרט נוכח
6 הכתוב בהם וכאשר המומחה אף מפנה אליהם בחוות הדעת, ומוצא כי הם תומכים במסקנתו.
7
- 8 52. אכן חוות הדעת נערכה בדיעבד (כטענת המתנגדים), ברם היא מסתמכת על המסמכים
9 הרפואיים בזמן אמת, ועומדת בהלימה למסמכים שהוגשו, לתיק הרווחה ולעדויות.
10 מסקנת המומחה נתמכת בעדויות ובממצאים נוספים, להלן.
11
- 12 53. מסמכים רפואיים - המתנגדים עתרו לקבל מסמכים רפואיים בעניינו של המנוח, ובהתאם ניתן
13 צו עוד בראשית ההליכים. לאחר שלא פעלו לממשו במועד, נדרשו החלטות חוזרות עד כי הוגשו
14 בתיק.
15
- 16 54. מהמסמכים שהוגשו בתיק, ומסמכים אליהם הפנה המומחה, עלה, בין היתר, כי חודשיים לפני
17 החתימה, נרשם כי אין לו ירידה בזכרון או הפרעות בריכוז. (מסמך קופ"ח מיום 5.8.15, נספח
18 ג לתצהיר המתנגדים).
- 19 אף נערך לו באותו יום 'אומדן תפקוד ראשוני' ובו נרשם כי: מבצע קניות בעצמו, מכין ארוחות
20 בעצמו, מתרחץ ומתלבש בעצמו ... ללא ירידה בזכרון, ללא הפרעות בריכוז. (מסמך קופ"ח,
21 5.8.15).
- 22 באשפוז בסמוך למועד עריכת הצוואה, אין התייחסות למצבו המנטלי. שבועיים לפני החתימה,
23 נכתב שהיה צלול ועצמאי. (מכתב מבי"ח לניאדו, מח' פנימית א, מכתב שחרור מיום 1.10.15).
- 24 חודש לאחר החתימה על הצוואה, נכתב שהוא צלול, ועם בוחן מציאות תקין. (מסמך רפואי
25 מיום 15.11.15). כך גם שנה לאחר מכן (מסמך ב"ח לניאדו, 6.11.16, ראה גם בחוות דעת
26 המומחה).
- 27
- 28 55. המתנגד 2 אישר שאין לו מסמך רפואי אשר שולל את כשירות המנוח. (22.2.21 ע' 26 ש' 11-14).
- 29

בית משפט לענייני משפחה בפתח תקווה

ת"ע 60121-02-18 פלוני ואח' נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב ואח'
ת"ע 59953-02-18 פלוני נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב ואח'
ת"ע 60048-02-18 פלוני ואח' נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב ואח'
ת"ע 60072-02-18 פלוני ואח' נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב ואח'
ת"ע 60098-02-18 פלוני ואח' נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב ואח'
ת"ע 31856-03-18 פלוני נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב ואח'

- 1 56. מסמכים שצורפו לתצהירי המתנגדים (ס' 39, נספח ג') ועליהם מסתמכים, נבחנו ע"י המומחה,
2 אשר קבע כי גם לאחר עיון בהם, לא נמצא עדות לליקוי קוגניטיבי והמנוח היה כשיר בסבירות
3 גבוהה יותר.
4
- 5 57. גם מדיווח העו"ס בסמוך למועד עריכת הצוואה, עלה כי – לא היה למנוח ליקוי קוגניטיבי, עת
6 כתבה במפורש כי הוא צלול, בוחן המציאות שלו תקין, וגם השיפוט.
7 זאת, אף כי התייחסה לכך ששתה, וכן לכך שהיה מדוכא לאחר פטירת אשתו כי הילדים רבים
8 איתו ורוצים כסף מירושת אשתו.
9
- 10 כך מופיע בתיק בדיווח ביום 6.8.15, חודשיים לפני עריכת הצוואה, כי:
11
- 12 **" הגיע למשרד. עצמאי מהלך בכוחות עצמו. צלול בוחן מציאות תקין וכן**
13 **שיפוט... מכר דירה שהיתה לו קיבל 600,000 ₪ לאחר חובות ומשכנתא. הילדים פנו**
14 **עכשיו לעו"ד רוצים חלק שלהם מהאם 300,000 ₪.**
15 **הוא משלם כבר שנה שנייה ברצף שכירות...**
16 **ניסה לשפוך יגונו בשתיה ראה שמזיק לא (כך במקור), וניסה להחליף מקום**
17 **מגורים, ילדים כועסים עליו ע"כ."**
18 **(תיק הרווחה דיווח מיום 6.8.15, הוגש בתיק -החלטה מיום 3.2.20).**
19
- 20 בדיווח מיום 21.12.15, חודשיים לאחר עריכת הצוואה, מתארת העו"ס כיצד נפגע המנוח
21 משיחה בה ניתן היה להבין כאילו צריך עזרה, כאשר הדבר אינו נכון:
22
- 23 **"ככל הנראה הייתה אי הבנה אמרתי ל ____ שאני לא זוכרת במדויק מה נאמר אולם**
24 **אני בטוחה בדבר אחד שהוא תמיד מגיע מתוקתק ומסודר נקי ויפה ואין לו כלל**
25 **בעיה בנושא."**
26 **(דיווח עו"ס מיום 21.12.15, שם).**
27
- 28 58. עורכי המסמכים הרפואיים, וכן העו"ס, לא זומנו לחקירה ע"י המתנגדים, ומסקנתם לא
29 נסתרה. הימנעות בעל דין מלזמן לעדות מצהיר שלכאורה יכול לתמוך ולחזק טענותיו, פועלת
30 לחובתו ומביאה למסקנה שאילו היה מעיד היה תומך בגרסת הצד שכנגד.
31

בית משפט לענייני משפחה בפתח תקווה

ת"ע 60121-02-18 פלוני ואח' נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב ואח'
ת"ע 59953-02-18 פלוני נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב ואח'
ת"ע 60048-02-18 פלוני ואח' נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב ואח'
ת"ע 60072-02-18 פלוני ואח' נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב ואח'
ת"ע 60098-02-18 פלוני ואח' נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב ואח'
ת"ע 31856-03-18 פלוני נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב ואח'

59. אם כן ובשונה מהנטען ע"י המתנגדים, לא הובא מסמכים המראים כי המנוח היה מוגבל או לקוי בכושרו המנטלי, וגם מחלות בהן לקה וכן השתייה שליוותה אותו לאורך שנים, לא מנעה את התנהלותו בחיי היומיום באופן עצמאי.
60. עוה"ד שערכה את הצוואה - הצהירה והעידה, כי הכירה את המנוח מספר שנים, עת טיפלה עבור רעייתו בעניין משפטי, והוא ליווה אותה לפגישות ולדיונים. בהמשך טיפלה עבורו בהוצאת צו ירושה לאחר שנפטרה, ובחלוקת עזבונו נוכח מחלוקות שהיו לו עם חלק מילדיו.
61. המנוח התקשר אליה בעצמו וביקש לקבוע פגישה לצורך עריכת צוואה. ביקשה ממנו להגיע עם מספר נקודות כתובות מראש, והגיע איתן בפתק. אולם בנוסף הם ישבו ודיברו על רצונו. היא שאלה אותו מדוע החליט כך לחלק את עזבונו, ולא לכל ילדיו בשווה, והוא הסביר לה בפירוט מה רצונו ומדוע כך החליט. התרשמה שיודע מה רצונו ומדוע. (ס' 15-12 לתצהיר עוה"ד, לעיל).
62. עוה"ד העדה לצוואה (עו"ד _____), העידה כי לפני שהיא חותמת כעדה לצוואה, היא נוהגת לוודא עם החותם שהוא מודע לכך שחותם על צוואתו ומבין את כל הוראותיה. (ס' 4 לתצהיר העדה, מיום 14.12.20).
- העדה נחקרה על כך, וגרסתה לא נסתרה. (ע' 31 ש' 1-10, ע' 31 ש' 11-14, 17-19, 21-23).
63. טענת המתנגדים, כי המנוח שתה אלכוהול והדבר פגע בכשירותו, עלתה בתצהיר ובעדותם. המתנגד 1 הצהיר על כך (ס' 3 לתצהירו), ונשאל על כך בחקירתו (22.2.21 ע' 21 ש' 1-7, ע' 21 ש' 21), המתנגד 2 העיד שהמנוח היה שותה מדי יום, אולם יכול היה גם לא לשתות, כך למשל בימים שטס לחו"ל (ע' 24 לפרוטוקול ש' 10-14).
64. גם המשיבים העידו שאביהם שתה. כך התנהל שנים, מאז שהמשיב 2 נפצע בגיל צעיר. הדבר לא שלל ממנו הבנה או עצמאות, היו תקופות בהן לא שתה. (עדות המשיבים, ע' 56 ש' 20-25, ע' 57 ש' 1-2, ע' 61 ש' 2-6).
65. הדבר לא נסתר מעיני המומחה, שהתייחס לכך בחוות הדעת. אולם המומחה לא מצא כי הדבר גרע מיכולתו או מכשירותו לצוות בעת שחתם על הצוואה. (למרות שהמנוח היה אלכוהוליסט שסבל ממחלות רבות כולל דיכאון- לא נמצאו, בחומר

בית משפט לענייני משפחה בפתח תקווה

ת"ע 60121-02-18 פלוני ואח' נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב ואח'
ת"ע 59953-02-18 פלוני נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב ואח'
ת"ע 60048-02-18 פלוני ואח' נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב ואח'
ת"ע 60072-02-18 פלוני ואח' נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב ואח'
ת"ע 60098-02-18 פלוני ואח' נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב ואח'
ת"ע 31856-03-18 פלוני נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב ואח'

- 1 הרפואי, עדויות לליקוי מנטלי שעלול לפגום בכשירות המשפטית. לפני ואחרי החתימה על
2 הצוואה נרשם שהוא צלול. " חוות דעת המומחה ע' 4, לעיל).
3
4 66. עוה"ד, שכאמור העידה שהכירה את המנוח במשך שנים, השיבה שלא הריח מאלכוהול ולא
5 היה שתוי. (ע' 34 לפרוטוקול, ש' 10-3, 18-28; ע' 35 ש' 1-5, 10-12; ע' 40 ש' 17-13). גם עוה"ד
6 העדה, שללה אלכוהול (ע' 32 ש' 2-1).
7
8 67. מכל האמור לעיל, נדחית טענת המתנגדים כי המנוח לא היה כשיר בעת עריכת הצוואה.
9
10 **טענת השפעה בלתי הוגנת**
11 68. האם הוכחה טענת המתנגדים לפיה המשיבים ובפרט המשיב 1 השפיעו על המנוח השפעה בלתי
12 הוגנת?
13
14 69. סעיף 30(א) לחוק הירושה קובע, כי "הוראת צוואה שנעשתה מחמת אונס, איום, השפעה בלתי
15 הוגנת, תחבולה או תרמית - בטלה".
16
17 70. מדובר בטענה עובדתית אשר קיומה או העדרה נקבע בהתאם לעובדות המקרה, כאשר נטל
18 השכנוע מוטל על המתנגדים לקיום הצוואה.
19
20 71. אין די בהעלאת חשש להשפעה בלתי הוגנת או העלאת סברות לעניין זה כדי להביא לבטלות
21 הצוואה. (ע"מ (ת"א) 1100/05 פלוני נ' פלונית, (6.4.2009)). העקרון שיש לכבד את רצונו של
22 המנוח, חל גם אם בחר להדיר יורשים מצוואתו. (רע"א 5103/95 דשת, לעיל).
23
24 72. בנוסף, לא כל השפעה, נחשבת להשפעה בלתי הוגנת. הכוונה להשפעה שאינה שגרתית, שיש בה
25 מרכיב של אי-הגינות במושגים של מוסר אישי או חברתי. (ע"א 4902/91 גודמן נ' ישיבת שם
26 בית מדרש גבוה להוראה ודיינות פ"ד מט(2) 441 (1995); ע"א 5185/93 היועמ"ש נ' מרום,
27 שם).
28
29 73. תלות כשלעצמה, אינה מספיקה. יש ליתן דגש על אי הגינות בניצול התלות או החולשה של
30 המצווה. (שוחט, פינברג ופלומין, דיני ירושה ועיזבון, מהדורה שביעית 2014, ע' 125).

בית משפט לענייני משפחה בפתח תקווה

ת"ע 60121-02-18 פלוני ואח' נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב ואח'
ת"ע 59953-02-18 פלוני נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב ואח'
ת"ע 60048-02-18 פלוני ואח' נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב ואח'
ת"ע 60072-02-18 פלוני ואח' נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב ואח'
ת"ע 60098-02-18 פלוני ואח' נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב ואח'
ת"ע 31856-03-18 פלוני נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב ואח'

- 1 74. נקבעו ארבעה רכיבים מצטברים להוכחתה - מצווה הנתון להשפעה, נהנה שהיתה לו אפשרות
2 להפעיל השפעה בלתי הוגנת, שהיו לו אמצעים להפעילה, וצוואה הנחזית להיות תוצאה מכך.
3 (ע"א 4902/91 גודמן, שם).
4
- 5 75. כמו כן נקבעו מבחנים המסייעים לבדיקה: תלות ועצמאות- האם היתה למנוח תלות בזוכה
6 הצוואה עד כדי שלילת רצון חופשי (ע"א 423/75 בן נון נ' ריכטר פ"ד לא(1) 372 (1976)), תלות
7 וסיוע- האם זוכה הצוואה היה היחיד שסייע למנוח בכל צרכיו או שהסתייע גם באחרים. (דנ"א
8 1516/95 מרום נ' היועץ המשפטי לממשלה, נב(2) 813, 827 (1998)). וכן קשרי המנוח עם
9 אחרים, נסיבות עריכת הצוואה, קבלת יעוץ משפטי עצמאי ועוד. (דנ"א 1516/95, שם).
10
- 11 76. האמנם המנוח היה תלוי במשיבים, או במשיב 1, באופן העונה על מבחני העזר שנקבעו
12 בפסיקה?
13
- 14 77. המנוח היה עצמאי ולא תלוי בזולת כדי שלילת רצון חופשי - מהתשתית הראייתית ומהעדויות
15 עלה כי המנוח היה עצמאי, חי לבד, בדירה שכורה, חתם על חוזה השכירות ושילם שכ"ד, ניהל
16 חשבון בנק, לא היה מבודד מהעולם, הנפיק דרכון, טס לטיולים לחו"ל מספר פעמים (לרבות
17 לאחר עריכת הצוואה).
18
- 19 78. בפרק לעיל תואר בהרחבה לעניין חוות דעת המומחה, מסמכים רפואיים ודו"ח הרווחה, כי לא
20 הוכח מצב רפואי גופני או נפשי השולל רצון חופשי, או שיש בו להראות תלות של המנוח
21 במשיבים.
22
- 23 79. המנוח היה עצמאי, ולא תלוי באחרים או בסיוע אחרים, כמפורט להלן, אף לא הוכח ניתוק שלו
24 מהמתנגדים או כפייה לעשות כן, המתנגד 2 אף טען שהיה עימו בקשר.
25
- 26 80. לא היה מבודד וראה גם את המתנגדים או חלקם מעת לעת –
27 המשיב 2 העיד שאביו היה עצמאי, היתה לו כלבה, טס לחו"ל לבד מספר פעמים (ע' 51 ש' 6-
28 14, ע' 53 ש' 12-6, ע' 54 ש' 14-9). המשיב 1 העיד שהיה עימו בקשר והלך לבקר אותו פעמיים-
29 שלוש בחודש (7.3.21, ע' 56 לפרוטוקול, ש' 11-8).
30
31

בית משפט לענייני משפחה בפתח תקווה

ת"ע 60121-02-18 פלוני ואח' נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב ואח'
ת"ע 59953-02-18 פלוני נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב ואח'
ת"ע 60048-02-18 פלוני ואח' נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב ואח'
ת"ע 60072-02-18 פלוני ואח' נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב ואח'
ת"ע 60098-02-18 פלוני ואח' נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב ואח'
ת"ע 31856-03-18 פלוני נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב ואח'

- 1 המתנגד 2, הצהיר, כי בעבר היה עימו בקשר יומיומי במשך מספר שנים (ס' א 1 לתצהירו),
2 ולאחר פטירת האם היה נוסע לבקר אותו פעם בחודש או כל שבועיים (22.2.21, בע' 22
3 לפרוטוקול, ש' 19-24).
4 המתנגד 1 לא הצהיר שהיה עימו בקשר קרוב, או שבא לבקרו.
5 הבת הצהירה שהייתה בקירבה עם המנוח, היה לה מפתח לדירתו (ס' 6 לתצהיר התנגדות
6 מטעמה), העידה שהיו בקשר טוב לטעמה. (7.3.21, ע' 42, ש' 15-16).
7
8 81. המנוח שכר דירה ושילם שכ"ד- הוכח, כי המנוח גר בדירה שכורה, אותה שכר בעצמו והוא
9 שחתם על חוזה השכירות. (כך חוזה השכירות מיום 9.6.17, נספח ז' לתצהיר המשיב 1).
10
11 המנוח טס לחו"ל (ללא מי מילדיו) – חידש דרכון (לפני עריכת הצוואה ביום 20.10.14, נספח ה
12 לתצהיר המשיב 1), וטס לחו"ל 4 פעמים בשנים 2015-2017. (בתקופה 6/2015 ועד 4/2017,
13 נספח ו לתצהיר המשיב 1).
14 המתנגד 1 אישר כי לאחר עריכת הצוואה אביו טס לחו"ל מספר פעמים, אחת מהן חודשיים
15 לפני פטירתו בשנת 2017 (22.2.21, ע' 13 ש' 21-24, ש' 27-28). גם המתנגד 2 אישר שאביו טס
16 לחו"ל 4 פעמים לבד לאחר עריכת הצוואה, וגם יכול היה לא לשתות באותו יום. (ע' 24 ש' 6-
17 12, ע' 28 ש' 13-17). הטענה כי טס במסגרת טיול מאורגן, איננה שוללת עצמאות.
18
19 82. המנוח ניהל חשבון בנק (הוצגו עם תיק הרווחה דפי חשבון בבנק _____ בע"מ).
20
21 83. לא הוכח שהמנוח לא ידע קרוא וכתוב - נתתי דעתי על טענת המתנגדים, שהמנוח לא ידע קרוא
22 וכתוב, כך המתנגד 1 (22.2.21, ע' 21 ש' 15-17), כך המתנגד 2 (ע' 23 ש' 8-10, ע' 30 ש' 5-6),
23 והבת (ע' 43 ש' 18-21), אלא שטענה זו לא הוכחה להלן.
24
25 המשיבים טענו, לעומת זאת, כי המנוח ידע קרוא וכתוב ברמה שאפשרה לו להתנהל בחיי
26 היומיום.
27 המשיב 1 העיד שאביו ידע קרוא וכתוב, קרא מכתבים, וערך לו רשימות קניות מה לקנות עבורו.
28 (7.3.21, ע' 59 ש' 1-5, ש' 11-15, ש' 22-24).
29 גם המשיב 2 העיד כך (ע' 50 ש' 14-17, ע' 52 ש' 14-17, 22-23, ע' 55 ש' 11-17):
30
31

בית משפט לענייני משפחה בפתח תקווה

ת"ע 60121-02-18 פלוני ואח' נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב ואח'
ת"ע 59953-02-18 פלוני נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב ואח'
ת"ע 60048-02-18 פלוני ואח' נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב ואח'
ת"ע 60072-02-18 פלוני ואח' נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב ואח'
ת"ע 60098-02-18 פלוני ואח' נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב ואח'
ת"ע 31856-03-18 פלוני נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב ואח'

- 1 "ש. בחקירה נשאלת לגבי הקריאה שאבא שלך ידע לקרוא, איך אתה יודע שהוא
2 ידע לכתוב
3 ת. הרי הייתי גר בבית ואבא שלי עושה לי רשימה והולכים לסופר וקונים. היו
4 מגיעים מכתבים והוא ידע למי שייך, לשניה ____ יש לך מכתב
5 ש. אתה ראית אותו קורא את המכתבים
6 ת. כן
7 ש. ראית אותו כותב את הרשימות
8 ת. כן".
9 (ע' 55 ש' 11-17).
- 10
11 כשנשאל המתנגד 1 על גרסתו, אישר שהמנוח ידע לכתוב את שמו (ע' 13 ש' 9-10), וכן אישר
12 את חתימת המנוח על חוזה שכירות משנת 2017, לאחר עריכת הצוואה (ע' 13 ש' 11-14).
- 13 "ש. את השם שלו ידע לכתוב
14 ת. מן הסתם כן. גם לא ברור.
15 (...)
16 ש. אני רוצה להציג לך את נספח ז' לתצהיר של התובעים חוזה שכירות מ-9.7.17
17 שהמשכיר של הדירה עו"ד _____ אתה מזהה את החתימה
18 ת. כן
19 ש. זו החתימה שלו
20 ת. כן".
21 (ע' 13, ש' 6-7, 11-15).
- 22
23 המתנגד 2 אישר גם הוא את חתימת המנוח בעמוד הראשון של חוזה השכירות (ע' 23 ש' 23-
24 29), ואף הבת (שחזרה בה מההתנגדות) אישרה שהמנוח ידע לחתום את שמו, והוא חתם על
25 חוזה השכירות לדירות ששכר (ע' 48 ש' 23-29).
- 26
27 84. עדות עוה"ד עורכת הצוואה - עוה"ד העידה שהכירה את המנוח שנים לפני עריכת הצוואה, הוא
28 ידע קרוא וכתוב, ולאורך השנים התנהלו בעניינים שונים בהתאם. מעולם לא אמר אחרת או
29 התנהג כאילו אינו קורא. היא נתנה לו מסמכים לקרוא, ולאחר שהיה קורא היה חותם עליהם.
30 (ע' 34 ש' 3-10, 18-28, ע' 35 ש' 1-5, 10-12, ע' 40 ש' 13-17).
- 31
32 85. אשר למסמך שהוצג (נספח ד לתצהיר המתנגדים), הושב כי אינו מסמך רשמי (ע' 59, ש' 27-29),
33 נועד להשיג עבורו תמיכה, ולא הובא באמצעות עורכו.
34 למול יתר המסמכים והראיות, חוזה עליו חתם, דרכון שהנפיק, עדות עוה"ד שטיפלה בענייניו
35 שנים, עדות העדה לצוואה, משקלו מועט ומשקלם המצטבר גובר.
36

בית משפט לענייני משפחה בפתח תקווה

ת"ע 60121-02-18 פלוני ואח' נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב ואח'
ת"ע 59953-02-18 פלוני נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב ואח'
ת"ע 60048-02-18 פלוני ואח' נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב ואח'
ת"ע 60072-02-18 פלוני ואח' נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב ואח'
ת"ע 60098-02-18 פלוני ואח' נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב ואח'
ת"ע 31856-03-18 פלוני נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב ואח'

- 1 86. הוכח, כי המנוח היה אדם עצמאי, וקרא וכתב גם אם באופן בסיסי. אשר לשתייה, כך חי שנים
2 רבות, אין מדובר בקושי חדש, ולא הוכח שפיתח תלות מיוחדת במשיבים.
3
4 87. המנוח אף לא היה תלוי כלכלית במי מילדיו, קיבל קצבה מהביטוח הלאומי. נהפוך הוא,
5 מהראיות עולה כי ילדיו של המנוח, הם שביקשו ממנו כסף, ולא להפך.
6
7 88. עו"ס הרווחה כתבה בתיק שהמנוח מנסה להפסיק לשתות, עצמאי, מתפקד, עם בוחן מציאות
8 תקין, ושיפוט תקין, מגיע תמיד מסודר ו'מתוקתק' כלשונה (ראה דיווחים לעיל). קשה לו כי
9 הילדים כועסים עליו ששינה מקום מגורים ורוצים את כספי ירושת האם (שם).
10 כשנשאלו על כך המתנגדים, לא ידעו להשיב על כך. (22.2.21, המתנגד 1 ע' 14 ש' 12-21, ע' 20
11 ש' 1-8, המתנגד 2 ע' 24 ש' 26-27). המתנגדים לא זימנו את העו"ס לעדות כדי להוכיח טענתם
12 זו, והדבר עומד כנגד גרסתם.
13
14 89. אם כן, לא הוכח כי המנוח היה מבודד מהעולם במועד בו ערך את הצוואה, או תלוי בלעדית
15 במי מהמשיבים. המבחן של תלות ועצמאות הינו מבחן של מידה, והמנוח לא היה תלוי
16 במשיבים או במי מהם (בצוואה מספר זוכים), באופן המקים הנחה שנשלל רצונו החופשי בעת
17 עריכת הצוואה.
18 מכל שהובא עולה כי המנוח היה אדם עצמאי ובעל רצון עצמאי, שתיפקד לבד בחיי היומיום,
19 אף טס לחו"ל.
20
21 90. גם מעדות עוה"ד שזומנו, נסתרה טענת המתנגדים.
22 עוה"ד שערכה את הצוואה, העידה כי המנוח פנה אליה לשם עריכת הצוואה, לאחר שהכיר
23 אותה מספר שנים וטיפלה במספר עניינים עבור רעייתו ועבורו. (תצהיר עוה"ד בסי' 3, 5).
24 היוזמה לעריכת הצוואה הייתה של המנוח, הוא זה שיצר איתה קשר, והוא הגיע ואמר לה מה
25 רצונו, (ע' 35, ש' 13-29, ע' 40 ש' 7-14). לא הגיע עם מי מילדיו (ע' 37 ש' 1-2).
26
27 י"ש. הוא בא אלייך במיוחד לעשות צוואה
28 ת. כן
29 ש. אולי בשביל לקבל כסף, ממך
30 ת. הפגישה נועדה לעריכת צוואה
31 ש. הוא התקשר אלייך לקבוע את זה
32 ת. כן
33 ש. נכון שהוא בא עם פתק מוכן
34 ת. כן. הוא בא עם פתק מוכן. כי אני מבקשת מהלקוחות לרשום נקודות

בית משפט לענייני משפחה בפתח תקווה

ת"ע 60121-02-18 פלוני ואח' נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב ואח'
 ת"ע 59953-02-18 פלוני נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב ואח'
 ת"ע 60048-02-18 פלוני ואח' נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב ואח'
 ת"ע 60072-02-18 פלוני ואח' נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב ואח'
 ת"ע 60098-02-18 פלוני ואח' נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב ואח'
 ת"ע 31856-03-18 פלוני נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב ואח'

- 1 ש. למה לא רשמת בתצהיר שאת מבקשת מלקוחות לבוא עם נקודות
 2 ת. לא חשבתי שזה חשוב. מאז הפתק קרו כמה דברים. דיברתי איתו
 3 (...)
 4 ש. את זוכרת שהוא התקשר אלייך לבוא לחתום על הצוואה
 5 ת. כן
 6 ש. איך
 7 ת. הוא התקשר אלי רצה לתאם פגישה לעריכת הצוואה
 8 ש. מה הוא אמר לך
 9 ת. הוא התקשר אלי הוא רוצה לערוך צוואה
 10 ש. הדיבור שלו היה ברור
 11 ת. הדיבור שלו תמיד היה ברור
 12 (ע' 35 ש' 15-25, ע' 40 ש' 7-14).
 13
- 14 91. עוה"ד העידה שהיא הקריאה את הצוואה למנוח, לפני שחתם עליה. (ע' 37 ש' 13-20, ע' 38 ש'
 15 3-6). גם מעדות עוה"ד שהייתה עדה לצוואה, הדבר לא נסתר.
- 16 92. מערכת היחסים עם הילדים - מהמסכת העובדתית שהובאה, עולה כי בין המנוח למתנגדים
 17 הייתה מערכת יחסים מורכבת ולעיתים נתק, בפרט לאחר פטירת רעייתו (אימם), כשבאו אליו
 18 בטענות למה הוא (אביהם, האלמן) מקבל מחצית מהעזיבון, והם לא מקבלים הכל.
 19
- 20 93. כך הצהירה עוה"ד כיצד התנהגו המתנגדים והאחות, לאחר שהאם נפטרה.
 21 הם התקשרו אליה בעניין זה, פעמים רבות, אף בטונים צורמים, מדוע אביהם זכאי למחצית
 22 מעיזבון אשתו המנוחה:
 23
- 24 "6. במהלך הטיפול בחלוקת כספי העיזבון כאמור, התקשרו אלי מי מהנתבעים ו/או בנות
 25 זוגם וגם אחותם _____ וביקשו לברר מדוע המנוח זכאי לקבל מחצית מעיזבון רעייתו.
 26 הסברתי להם כי על פי הוראות חוק הירושה, בן הזוג יורש מחצית מעיזבון רעייתו ואילו
 27 המחצית השנייה מיועדת לצאצאי המנוחה, בחלקים שווים.
 28 7. בשל ריבוי הפניות כאמור לעיל, שהיו מלוות בטענות לגבי אופן חלוקת כספי העיזבון,
 29 ולעיתים גם בטונים צורמים, ביקשתי מהמנוח כי ישוחח עם הנ"ל בעניין זה. ניכר כי
 30 המנוח היה מוטרד וכעוס מאד מהתנהלותם של הנ"ל, אשר הביעו תרעומת על כך
 31 שהמנוח יורש (על פי הדין) מחצית מחלקה של רעייתו שהיו מופקדים בחשבון הבנק
 32 המשותף."
 33 (ס' 6-7 לתצהיר עוה"ד).
 34
- 35 94. נתתי דעתי על כך שהמתנגדים העידו, כי היו בקשר עם המנוח, אולם כעולה גם מעדותם שלהם,
 36 היה קושי, סכסוך או אף נתק, מעת לעת.

בית משפט לענייני משפחה בפתח תקווה

ת"ע 60121-02-18 פלוני ואח' נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב ואח'
ת"ע 59953-02-18 פלוני נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב ואח'
ת"ע 60048-02-18 פלוני ואח' נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב ואח'
ת"ע 60072-02-18 פלוני ואח' נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב ואח'
ת"ע 60098-02-18 פלוני ואח' נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב ואח'
ת"ע 31856-03-18 פלוני נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב ואח'

- 1 הילדים נשאלו על מערכת היחסים עם האב. המשיב 1 העיד, כי המתנגד 1 לא דיבר עם אביו 3
2 שנים לערך, בתקופה זו האב ערך את הצוואה. גם המתנגד 2 היה איתו לעיתים בנתק. (ע' 63 ש'
3 20-27, ע' 64 ש' 1-4).
- 4
5 המתנגד 2 עצמו צירף מסמך רפואי לתצהירו, שנערך כחודשיים לאחר עריכת הצוואה, בו תואר
6 במסגרת הסיכום הרפואי כי המנוח: "סיפר שוב ושוב על יחסיו הקשים עם ילדיו, על הירושה."
7 (נספח ג, מיום 16.12.15),
8
9 כאשר נשאל על כך המתנגד 2, השיב שאינו יודע עם מי היו המריבות (ע' 28 ש' 27-29, ע' 29 ש'
10 1-3). המתנגד גם לא ידע להשיב, מדוע בתיק הרווחה מתארת העו"ס (ראה דיווח לעיל מחודש
11 8/2015) על הסכסוכים עם הילדים על הכסף בגין כספי הירושה של האם. (ע' 20 ש' 15-25).
- 12
13 הבת אישרה שהייתה מסוכסכת שנה עם אביה. לא ידעה להסביר מדוע במסמך מבית החולים
14 בדיווח העו"ס, רשום שיש לו שני בנים (המשיבים) ואינה מופיעה שם (ע' 44 ש' 25-29, ע' 46 ש'
15 25-26, ע' 47 ש' 16, ש' 21-24).
- 16
17 95. עוה"ד הצהירה כי המנוח הסביר לה בעצמו מדוע זה רצונו, ולא התרשמה מהשפעה נוספת.
18 המנוח פירט, כי עם המתנגדים אין לו קשר ואינם מדברים איתו (ס' 15 לתצהיר עוה"ד, לעיל),
19 עם הבת יחסיו מורכבים ולכן החליט מה להוריש לה לאחר התלבטות אם לעשות כן (ס' 14
20 לתצהיר עוה"ד, לעיל), למשיב 2 רוצה לעזור כלכלית כי הוא נכה וזקוק לסיוע, והמשיב 1 הוא
21 בן מסור שתמיד טיפל בהוריו (ס' 13 לתצהיר עוה"ד, לעיל).
- 22
23 96. כך גם הצהירה שלפי ההסברים שקיבלה מהמנוח, במועד עריכת הצוואה, התרשמה באופן ברור
24 שזה רצונו שלו (ס' 20 לתצהיר עוה"ד), והבין מה מוריש, למי, ומדוע.
25
26 20". בהתאם להסברים שקיבלתי מאת המנוח במועד עריכת הצוואה, היה ברור לי
27 לחלוטין כי:
28 א. המנוח התכוון להוריש במסגרת הצוואה את כל רכושו ללא יוצא מן הכלל.
29 ב. המנוח לא התכוון להוריש לילדיו _____ (הנתבעים 1-2) חלק כלשהו מעזבונו.
30 ג. המנוח לא התכוון להוריש לבתו _____ יותר מ-10% מעזבונו.
31 ד. המנוח התכוון להוריש לתובעים את כל רכושו (בהפחתת החלק ל _____) בחלקים
32 שווים."
33 (ס' 20 לתצהיר עוה"ד).
34

בית משפט לענייני משפחה בפתח תקווה

ת"ע 60121-02-18 פלוני ואח' נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב ואח'
 ת"ע 59953-02-18 פלוני נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב ואח'
 ת"ע 60048-02-18 פלוני ואח' נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב ואח'
 ת"ע 60072-02-18 פלוני ואח' נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב ואח'
 ת"ע 60098-02-18 פלוני ואח' נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב ואח'
 ת"ע 31856-03-18 פלוני נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב ואח'

1 97. עוה"ד חזרה והבהירה בחקירתה, כי היא שוחחה עם המנוח על רצונו:

2

3 "ת. אחרי שהסעיפים הקודמים אני מסבירה ששוחתי אותו, דיברתי איתו והוא
 4 הסביר לי."
 5 (ע"א 38 ש' 6).

6

7 98. לסיכום נקודה זו, המתנגדים לא הרימו את נטל הוכחת הטענה להשפעה בלתי הוגנת, לא הובא
 8 כי נשלל רצונו החופשי של המנוח, רכיבי הטענה לא הוכחו, והיא נדחתה.

9

10

11 מעורבות בעריכת הצוואה

12 99. טענה נוספת הינה למעורבות המשיבים או המשיב בעריכת הצוואה, המשיבים הכחישו זאת.

13

14 100. סעיף 35 לחוק הירושה קובע: "הוראת-צוואה, פרט לצוואה בעל-פה, המזכה את מי שערך
 15 אותה או היה עד לעשייתה או לקח באופן אחר חלק בעריכתה, והוראת-צוואה המזכה בן-זוגו
 16 של אחד מאלה - בטלה."

17

18 101. הוראה זו יוצאת מנקודת הנחה כי במצב כזה הייתה השפעה בלתי הוגנת על המנוח, על כן נטתה
 19 הפסיקה לפרש את הסעיף באופן מצומצם.

20

21 102. הפסיקה קבעה כי המונח "ערך את הצוואה", מתייחס למי שעסק בניסוח או בכתיבת הצוואה.
 22 המדובר במבחן גמיש, בהתאם לנסיבות כל מקרה, ובהתאם לשכל הישר. (ע"א 851/79 **בנדל נ'**
 23 **בנדל**, לה (3), 101 (1981); ע"א 1079/92 **גדליה נ' דאלי**, מז (5) 431 (1993); ע"א 5869/03 **חרמון**
 24 **נ' גולוב**, פ"ד נט (3) 1 (2004)).

25

26 103. נקבע כי שיחות מקדימות, או שליחות מטעם המצווה לצורך עריכת הצוואה ואף למשרד עוה"ד,
 27 אינם מהווים מעורבות בעריכתה שמקימה השפעה בלתי הוגנת (ע"א 6496/98 **בוטו נ' בוטו** נד
 28 (1) 19 (2000)).

29

30 104. כשנהנית הביאה את המצווה לעו"ד שטיפל בעניינה בעבר וסייעה לו בפרטים, לא נקבע שלקחה
 31 חלק בעריכת הצוואה. (ע"א 2500/93 **שטיינר נ' המפעל לעזרה הדדית של עולי מרכז אירופה**,
 32 פ"ד נ (3), 338 (1996)).

בית משפט לענייני משפחה בפתח תקווה

ת"ע 60121-02-18 פלוני ואח' נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב ואח'
ת"ע 59953-02-18 פלוני נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב ואח'
ת"ע 60048-02-18 פלוני ואח' נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב ואח'
ת"ע 60072-02-18 פלוני ואח' נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב ואח'
ת"ע 60098-02-18 פלוני ואח' נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב ואח'
ת"ע 31856-03-18 פלוני נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב ואח'

- 1 כך גם כשנהנה הזמין את עוה"ד שערך את הצוואה ואף שילם את שכר טרחתו (ע"א 760/86
2 רוזן נ' שולמן, פ"ד מג (3) 586), או הביא עד (ע"א 6496/98 בוטו, לעיל). כאשר המצווה היה
3 כשיר וידע טיבה של צוואה, הפסיקה לא מצאה בכך עדות למעורבות נהנה מצוואה בעריכתה.
4
5 105. נקבע כי כל עוד המצווה הוא שקובע תוכן הצוואה, נפגש עם עוה"ד ומוסר לו את הוראותיו, אין
6 בכל התנהלות כדוגמת זו שצוינה לעיל, משום לקיחת חלק פסול בעריכת הצוואה, או עדות
7 למעורבות נהנה מצוואה בעריכתה. (ע"א 7506/95 שוורץ נ' בית אולפנא בית אהרון וישראל, נד
8 (2), (215) (2000)).
9
10 106. עוה"ד הצהירה, והשיבה בחקירתה, כי המנוח הוא שפנה אליה, לאחר היכרות מוקדמת עימה,
11 מזה מספר שנים. הוא ביקש להגיע למשרדה לערוך צוואה, הגיע לפגישה, הביא עימו נקודות
12 בכתב כבקשתה שלה, וגם אמר לה בעל פה מה רצונו ומדוע, לאחר שהקשתה עליו ושאלה אותו
13 מדוע אינו מוריש רכושו לכל ילדיו אלא רק לחלקם.
14 המפגש הישיר והבלתי אמצעי עם עוה"ד לא נסתר (להלן) והקשר הישיר עם המנוח, שהביע
15 במפורש ובאופן ברור את רצונו, עומד כנגד הטענה.
16
17 107. עוה"ד הצהירה, שהצוואה נערכה לפי רצונו של המנוח (ס' 9-16 לתצהירה), והדבר לא נסתר
18 בחקירתה. בתצהירה תיארה, כי המנוח הוא שפנה אליה, הכיר אותה מספר שנים כאשר טיפלה
19 בעניין משפטי עבור אשתו (ס' 3 לתצהירה) ובהמשך גם עבורו לאחר שאשתו נפטרה, לצו ירושה
20 אחריה (ס' 5-8 לתצהירה). הוא פנה וביקש ממנה להכין את הצוואה עבורו.
21
22 9". בתאריך 13.10.15, עוד בטרם הסתיים הטיפול בהוצאת צו הירושה וחלוקת עיזבונה
23 של רעייתו, הופיע המנוח במשרדי, לאחר שתיאם איתי טלפונית מראש פגישה בעניין
24 עריכת צוואה."
25 (תצהיר עוה"ד, ס' 9).
26
27 108. טענת המתנגדים, כי הבן ____ הוא שלקח את המנוח אל עוה"ד והשפיע עליו (ע' 27, ש' 28-29),
28 לא הוכחה.
29 המשיב 1 הכחיש שהיה מעורב בעריכת הצוואה, לא היה עם עוה"ד בקשר בעניין זה, נודע לו על
30 הצוואה רק כשהתקשר לעוה"ד, כי טיפלה בזמנו בצו הירושה, ולאחר שאחותו פנתה אליו. (ע'
31 61, ש' 17-18, 22-23, ש' 27). עוה"ד ייצגה את אביו המנוח במספר עניינים לאורך השנים, בעבר
32 קיבל המנוח המלצה עליה מאביה של גרושתו, לא ממנו. (ע' 58 ש' 15-16, ש' 27-29).

בית משפט לענייני משפחה בפתח תקווה

ת"ע 60121-02-18 פלוני ואח' נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב ואח'
 ת"ע 59953-02-18 פלוני נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב ואח'
 ת"ע 60048-02-18 פלוני ואח' נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב ואח'
 ת"ע 60072-02-18 פלוני ואח' נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב ואח'
 ת"ע 60098-02-18 פלוני ואח' נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב ואח'
 ת"ע 31856-03-18 פלוני נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב ואח'

- 1 כך גם כשנשאל המתנגד 2 כיצד מסביר שהאב הוריש מרכושו לשני ילדים נוספים (לבן נוסף
 2 ולבת), שכן אין מדובר בצוואה אשר מזכה ילד אחד בלבד או מדירה אותו בלבד, לא ידע להשיב.
 3 (ע' 27, ש' 11-17).
- 4
 5 109. עוה"ד שללה קשר עם המשיב 1 בעניין עריכת הצוואה, לא הגיע עם המצווה, לא היה מעורב
 6 בעריכתה.
 7 התקשר אליה רק לאחר פטירת המנוח, בעקבות פתיחת הליך משפטי ע"י הבת, רק אז שמע
 8 ממנה על הצוואה והופתע. פנה אליה כי ידע שטיפלה בהוצאת צו ירושה אחר אימו המנוחה.
 9 (ס' 21-22 לתצהירה, שלא נסתר בחקירתה, בע' 37 לפרוטוקול ש' 11-12).
- 10
 11 "21. כחודש לאחר פטירת המנוח, התקשר אלי בנו ____ (התובע 1) והודיע כי אביו
 12 נפטר וכי הוא קיבל מכתב מבא כוחה של ____, בעניין בקשה למתן צו ירושה לעיזבון
 13 המנוח וביקש כי אסביר לו את פשר המכתב.
 14 22. במסגרת שיחתנו, הופתע ____ לגלות ממני על דבר קיומה של הצוואה שעשה
 15 המנוח, כמפורט לעיל בתצהירי, ולפיכך הסברתי לו כי על פי הוראות חוק הירושה
 16 אין מקום להגשת בקשת צו ירושה לעיזבון המנוח, כאשר זה הותיר אחריו צוואה.
 17 23. אמרתי ל ____ כי אצור קשר עם בא כוחה של ____ שהגיש בשמה את הבקשה
 18 למתן צו ירושה לעיזבון המנוח ואעדכן אותו בדבר קיומה של הצוואה.
 19 24. ביום 3.10.2017 שוחחתי עם ב"כ של ____ ועדכנתי אותו בדבר קיומה של
 20 הצוואה."
 21 (ס' 21-24 לתצהיר עוה"ד).
- 22
 23 110. המתנגדים טענו בהרחבה לעניין פתק עימו הגיע המנוח למשרד עוה"ד, שלטענתם נכתב עבורו
 24 ע"י המשיב 1.
 25 המשיב 1 הכחיש זאת, וחרף שאלות חוזרות בחקירתו, לא נסתרה גרסתו שלא כתב את הפתק
 26 ולא ידע עליו. (ע' 61 ע' 24-27, ע' 62 ש' 5-6).
- 27
 28 "יש. אצל עו"ס בקשר לאביך היית פעם
 29 ת. ההורים היו בעבר. לא הייתי אצל העו"ס. תמיד הוא נהג ללכת לבד
 30 ש. מתי נודע לך
 31 ת. אחרי שאבי נפטר ואחותי באה והתחיל להיות בלגן בין האחים, נודע לי על
 32 הצוואה, ונודע לי על קיומה רק מ ____ ומהאחים
 33 ש. למה לא התייחסת לעניין של הפתק בתצהיר
 34 ת. לא ידעתי על קיום חלוקת הצוואה
 35 ש. למה לא כתבת את זה, אני לא ידעתי על פתק
 36 ת. אני עונה לך. צוואה אני לא ערכתי, את הצוואה ידעתי את קיומה שאבי נפטר."
 37 (ע' 61 ש' 19-27).
- 38

בית משפט לענייני משפחה בפתח תקווה

ת"ע 60121-02-18 פלוני ואח' נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב ואח'
ת"ע 59953-02-18 פלוני נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב ואח'
ת"ע 60048-02-18 פלוני ואח' נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב ואח'
ת"ע 60072-02-18 פלוני ואח' נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב ואח'
ת"ע 60098-02-18 פלוני ואח' נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב ואח'
ת"ע 31856-03-18 פלוני נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב ואח'

111. עוה"ד העידה, שהיא זו שביקשה מהמנוח להגיע עם מספר נקודות כתובות, לא הוכח שאדם
אחר כתב את הפתק (ע' 36 ש' 17-22), לא שמרה אותו, אין כל חובה כזו ואין בכך צורך. הצוואה
שחתם עליה היא שמחייבת, ועומדת בפני עצמה. (ע' 35, ש' 13-29, ע' 40 ש' 1-4, ש' 7-14).
112. בנוסף הדגישה, כי היוזמה לעריכת הצוואה הייתה של המנוח, הוא זה שיצר איתה קשר.
כמו כן, היא עצמה שוחחה עימו עת ישבו בפגישה שהתקיימה רק בין שניהם, לא הגיע עם אחד
מילדיו (ע' 37 ש' 1-2), הוא אמר לה מה רצונו ומדוע.
113. ת. זה פתק שלו. אני לא יודע מי רשם
ש. למה השמדת את הפתק הזה
ת. אני לא ייחסתי לו כל חשיבות. לפתק אין שום חשיבות אחרי שראיתי אותו,
שוחחנו, דיברנו הוא הסביר לי אני הסברתי לו. חתיכת נייר אין לה שום חשיבות
אחרי שנערכה הצוואה
ש. אם אני אגיד לך שאת יודעת שהמנוח לא רשם את הפתק ונכתב ע"י ____
ת. לא נכון. חד משמעי לא נכון. ההאשמה מכוערת."
(ע' 39 ש' 6-11).
114. כפי שפורט בפרק הקודם נשללה הטענה כי המנוח לא ידע כלל קרוא וכתוב, ולא נמצא כי העדר
הפתק גורע מהוכחת הצוואה או ממעיט מהכתוב בה. לא הוא שמהווה עדות לרצונו של המנוח,
כי אם המנוח עצמו ודבריו, מה רצונו ומדוע.
115. מעת ששוכנע בית המשפט, כי המנוח הביע את רצונו החופשי בפני עוה"ד שערכה את הצוואה,
ועוה"ד ביררה זאת עימו ישירות, די בכך כדי לנתק פעולות קודמות. (ע"א 2500/93 שטיינר
לעיל, ע"א 851/79 בנדל לעיל). כך המקרה כאן.
116. אשר לעדות הבת, כי שנה קודם לפטירת המנוח, כלומר בשנת 2016, שמעה שיחת טלפון שלו
עם המשיב 1 שניסה לשכנעו להכין צוואה, הרי מעבר לכך שהשיחה הוכחה ע"י המשיב (ע' 63
ש' 16-19) ולא הוכחה בראייה חיצונית (כפלט שיחות), הרי שמועד קיומה עומד כנגד טענת
מעורבות המשיב בעריכת הצוואה, שהרי נערכה עוד בשנת 2015, שנה קודם לכן.
117. בנוסף עלה, כי המועד בו נערכה הצוואה - בעת שטרם הסתיים הטיפול בחלוקת עיזבון אשתו
המנוחה ונוכח התיאור של עוה"ד כי בין המנוח למתנגדים ולבת היו בתקופה זו שיחות לא
פשוטות בשל טענותיהם כלפיו מדוע גם הוא יורש אותה - מועד זה אינו עומד בסתירה לתוכן
הצוואה.

בית משפט לענייני משפחה בפתח תקווה

ת"ע 60121-02-18 פלוני ואח' נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב ואח'
ת"ע 59953-02-18 פלוני נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב ואח'
ת"ע 60048-02-18 פלוני ואח' נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב ואח'
ת"ע 60072-02-18 פלוני ואח' נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב ואח'
ת"ע 60098-02-18 פלוני ואח' נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב ואח'
ת"ע 31856-03-18 פלוני נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב ואח'

- 1 117. המנוח ציווה את רכושו לא רק לזוכה אחד מסוים, אלא למספר זוכים, ולא הדיר רק ילד אחד
2 כי אם שניים, אין בכך פסול חוקי.
3
- 4 118. נקבע בפסיקה, כי בית המשפט לא ישים את שיקול דעתו תחת שיקול דעת המנוח, כדי לבחון
5 את רצונו בהוראות הצוואה שערך. רשאי המצווה שלא לציין מי מילדיו בצוואתו, מבלי שבית
6 המשפט יקבע כי הדבר אינו תקין, בהעדר הוכחה לפסלות הצוואה.
7
- 8 119. לסיכום, לא נמצא ולא הוכח כי הייתה מעורבות פסולה של אחר בעריכת הצוואה. המנוח מסר
9 את רצונו החופשי לעוה"ד שערכה את הצוואה גם בע"פ, בפגישה ביניהם, הביע אותו בפניה
10 והסביר לה את מניעיו. בהתאם לכך, הוכנה עבורו הצוואה עליה חתם, מרצונו, כפי עדות העדה
11 הנוספת לצוואה.
12 לא הוכח כי למשיבים או למי מהם הייתה מעורבות בעריכת הצוואה, הטענה נדחת.
13
- 14 120. טענות נוספות שהועלו, גם אם בלשון רפה, גם הן לא הוכחו.
15
- 16 121. טענה לזיוף חתימת המנוח – לא הוכחה, אף נזנחה. המתנגד 1 טען כך בתצהירו (ס' ב לתצהיר,
17 ע' 1), אולם לא פעל להוכחת הטענה הזו. כך גם המתנגד 2:
18 "ש. אתה טוען שהחתימה שלו בצוואה זוייפה
19 ת. אני יודע מה החתימה שלו
20 ש. היית במועד חתימת הצוואה
21 ת. לא היית. אבל את החתימה אני מזהה
22 ש. אתה אומר ששתי עורכות הדין שלו משקרות
23 ת. כן."
24 (המתנגד 2 ע' 26 ש' 23-28).
25
- 26 כאשר נשאל על כך המתנגד 1, לא ידע להסביר מדוע לא ביקש מינוי מומחה להוכחתה. (ע' 18,
27 ש' 13-16). אולם כאמור, המתנגדים לא עתרו למינוי מומחה לבחינת כתב היד או חתימת
28 המנוח, והטענה לא הוכחה.
29
- 30 122. גם טענה נוספת, כי המנוח היה עיוור (ס' 3 ג' סיפא לתצהיר המתנגד) - לא הוכחה, לא הובאה
31 לה תשתית ראייתית, ונזנחה בסיכומים. המתנגד 2 אישר שאין לו מסמך על כך או הוכחה
32 אחרת (ע' 26, ש' 5-1), ולא הובא לכך מקור ראייתי.
33

בית משפט לענייני משפחה בפתח תקווה

ת"ע 60121-02-18 פלוני ואח' נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב ואח'
ת"ע 59953-02-18 פלוני נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב ואח'
ת"ע 60048-02-18 פלוני ואח' נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב ואח'
ת"ע 60072-02-18 פלוני ואח' נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב ואח'
ת"ע 60098-02-18 פלוני ואח' נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב ואח'
ת"ע 31856-03-18 פלוני נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב ואח'

123. לא הוכחה גם השערה שהעלו המתנגדים, שהמנוח השמיד את הצוואה לאחר שנערכה. המתנגד
1 השיב שמדובר בהשערה שלו (ע' 18, ש' 15-19) ולא ידיעה, לא הוכח שהמנוח אמר זאת לעוה"ד
2 גם כשהמשיכו לעמוד בקשר לאחר עריכת הצוואה לצורך חלוקת עיזבון רעייתו בין יורשיה
3 (תצהיר עוה"ד והנספחים לו), ולא הובאה ראיה כלשהי לכך.
4
5
124. הטענה שהצוואה אינה מקורית - נשללה גם היא, משהוגשה ע"י עוה"ד שערכה אותה.
6 כב' הרשמת לענייני ירושה, ציינה בהחלטה אודות העברת ההליכים בין הצדדים לבית המשפט,
7 כי: "צוואה נשוא הבקשה הינה צוואה מקורית – מצורפת." (החלטת כב' הרשמת, בראשית
8 ההליך).
9
10
125. **תיקון הצוואה** - המשיבים עתרו לתקן המספר שמופיע בצוואה בגין טעות סופר או חישוב, שכן
11 אינם משלימים לסך מאה אחוז בשוגג, אלא לתשעים אחוז. לכן יש לתקן לספרה 5 (במקום 0),
12 כלומר 45% (במקום 40%) לכל בן, כי לא רצה להוריש לבת יותר מעשרה אחוז, ולחלופין לפרש
13 כך הצוואה כפי אומד דעתו של המצווה.
14 המתנגדים התנגדו לכך. אולם **לחלופין** טענו, כי אם נתקבל הבקשה לתקן את הצוואה הם
15 רוצים להעביר את 10% מהעזבון אליהם.
16
17
126. ס' 25(ב) לחוק הירושה, קובע כי בצוואה בעדים מרכיבי היסוד שתהא בכתב והמצווה הביאה
18 בפני שני עדים. משהתקיימו מרכיבים אלה, וכאשר לבית המשפט אין ספק שהצוואה משקפת
19 את רצונו החופשי והאמיתי של המצווה, ניתן לקיימה גם אם נפל פגם בה. במקרה דנן התקיימו
20 מרכיבי היסוד, ונטענה טעות סופר או חישוב, לסך מאה אחוז.
21
22
127. ס' 54(א) לחוק הירושה, קובע כי "מפרשים צוואה לפי אומד דעתו של המצווה כפי שהיא
23 משתמעת מתוך הצוואה, ובמידה שאינה משתמעת מתוכה – כפי שהיא משתמעת מתוך
24 הנסיבות." נקבע בפסיקה, כי על פרשנות הצוואה לוודא שמטרת הצוואה תוגשם.
25
26
128. לצורך הבנת מטרת הצוואה והגשמתה, מהותית כאן עדותה של עוה"ד שערכה את הצוואה,
27 לצורך התחקות והבנת רצונו של המצווה.
28
29
30
31

בית משפט לענייני משפחה בפתח תקווה

ת"ע 60121-02-18 פלוני ואח' נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב ואח'
 ת"ע 59953-02-18 פלוני נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב ואח'
 ת"ע 60048-02-18 פלוני ואח' נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב ואח'
 ת"ע 60072-02-18 פלוני ואח' נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב ואח'
 ת"ע 60098-02-18 פלוני ואח' נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב ואח'
 ת"ע 31856-03-18 פלוני נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב ואח'

- 1
 2 129. כפי שפורט בהרחבה ויצוין שוב להלן, עוה"ד הבהירה, בתצהירה ובעדותה, שכוננתו של המצווה
 3 הייתה לצוות מרכושו לשלושה מילדיו באופן הבא – לבת 10%, ולשניים מבניו אשר צוינו
 4 בשמותיהם (הם מבקשי הקיום) את יתר רכושו מכלל הרכוש.
 5 עוה"ד הצהירה שלא שמה לב לטעות במספר כשכתבה את הצוואה, לקחה את הספרות מהפתק,
 6 לא שמה לב לטעות בחישוב (90% ולא 100%), והמנוח לא שם לב.
 7 המספר שנכתב (40%) הינו טעות בחישוב, היה צריך להיות 45%, היא לא שמה לב שהמצווה
 8 לא השלים את השלם למאה אחוז וגם הוא לא שם לב לכך, אולם זה היה רצונו וזו כוונתו.
 9
 10 10. המנוח הגיע למשרדי ונשאל על ידי כיצד הוא מעוניין לחלק את עזבונו, לאחר
 11 פטירתו. המנוח מסר לי פתק קטן הכולל פירוט בכתב יד של החלקים אותם התכוון
 12 לצוות לזוכים על פי הצוואה, כמפורט להלן:
 13 א. לבנו _____ – 40%
 14 ב. לבנו _____ – 40%
 15 ג. לבתו _____ – 10%
 16 11. בעת קריאת הפתק לא שמת לב לעובדה שצירוף חלקי הזוכים כפי שצויין
 17 בפתק הסתכם בסך של 90% מעזבונו של המצווה, ולא ב- 100% מעזבונו, כפי
 18 שביקש המצווה לצוות במסגרת צוואתו, כמפורט בהמשך תצהירי.
 19 (...)
 20 25. לאחר שעיינתי בעותק הצוואה שנשמר בידי, הודעתי ל _____ כי נפלה טעות
 21 בנוסח סעיף 2 בצוואה, וכי למרות שבמועד עריכת הצוואה הודיע לי המצווה על
 22 רצונו להוריש לזוכים בצוואה את **כל רכושו**, ללא יוצא מן הכלל, **במצויין בתחילת**
 23 **הסעיף** אזי בהמשך הסעיף, בפירוט חלקי הזוכים, נרשם לצד שמו של _____ ושל
 24 אחיו _____, המספר 40% במקום 45%, כך שסך חלקי הזוכים ביטא 90% מרכושו
 25 של המצווה במקום לבטא 100% ממנו."
 26 (תצהיר עוה"ד, ס' 10-11, ס' 25).
 27
 28 130. כך גם השיבה בחקירתה, מספר פעמים, וגרסתה לא נסתרה, כי לא שמה לב לטעות בספרות,
 29 וגם המנוח לא שם לב לכך. הצוואה איננה במדויק מילה במילה מה שהיה כתוב בפתק, אלא
 30 מה שהמנוח עצמו אמר והסביר לה.
 31
 32 י"ש. כמה פעמים הקראת לו את הצוואה
 33 ת. פעם אחת
 34 ש. איך לא שמת 40, 40
 35 ת. לא שמנו לב. שנינו לא שמנו לב
 36 (...)
 37 ת. מילה במילה זה לא נכון. כי הפתק לא צוואה. הפתק הכיל שם ומספר. הצוואה
 38 לא הכילה את כל הפתק. הצוואה יותר רחבה. היא נמצא פה. זה לא מילה ובמילה.
 39 (...)
 40

בית משפט לענייני משפחה בפתח תקווה

ת"ע 60121-02-18 פלוני ואח' נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב ואח'
 ת"ע 59953-02-18 פלוני נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב ואח'
 ת"ע 60048-02-18 פלוני ואח' נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב ואח'
 ת"ע 60072-02-18 פלוני ואח' נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב ואח'
 ת"ע 60098-02-18 פלוני ואח' נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב ואח'
 ת"ע 31856-03-18 פלוני נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב ואח'

1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14
15
16
17
18
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30
31
32
33

ש. ראית 40, 40 זה מ100%
 ת. לא שמת לב. שזה לא 100%
 ש. גם שהעתק לא שמת לב
 ת. גם אחרי שנכתבה הצוואה לא שמנו לב לא אני ולא הוא
 ש. גם אחרי שהקראת לו
 ת. נכון. לא שמנו לב."
 (עי' 37 ש' 19-22, ע' 38, ש' 11-13, ע' 39 ש' 24-29).

131. אם כן, בנסיבות כאן עולה, כי פרשנות הצוואה כפי אומד דעתו של המצווה ורצונו - שהובא
 באמצעות עדות עוה"ד שערכה את הצוואה והעידה על רצונו החופשי שהובא בפניה ישירות
 מפיו ועל ידו כפי שאמר לה - להוריש את רכושו רק לילדים שציין בצוואה וכפי שהובא לעיל.
 משכך, לא ניתן לקבל את הפרשנות החלופית שהציעו המתנגדים לפיה אם תקיים הצוואה יש
 להורות כי 10% מעזבונו של המנוח יועבר אליהם.
 132. לאור כל האמור הבקשה לתיקון הצוואה מתקבלת, כך שיתוקן המספר המביא לשלם (למאה
 אחוז), באופן שבכל מקום בו נרשם 40% - יבוא 45%.

סיכום

133. לאחר עיון בצוואה שמיעת העדויות וביורור הטענות לעיל, המתנגדים לא הרימו את נטל הוכחת
 טענות ההתנגדות, והן נדחות.
 ההתנגדות לקיים את הצוואה - נדחית.
 הבקשה לצו קיום צוואת המנוח - מתקבלת.
 הבקשה לתיקון הצוואה - מתקבלת.
 צו קיום צוואת המנוח יחתם במסמך נפרד.
 134. נוכח התוצאה המתנגדים ישאו בהוצאות המשיבים ובשכ"ט עו"ד בסך 20,000 ש"ח.
 סכום שלא ישולם ישא הפרשי הצמדה וריבית עד לפירעון בפועל.

בית משפט לענייני משפחה בפתח תקווה

ת"ע 60121-02-18 פלוני ואח' נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב ואח'
ת"ע 59953-02-18 פלוני נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב ואח'
ת"ע 60048-02-18 פלוני ואח' נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב ואח'
ת"ע 60072-02-18 פלוני ואח' נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב ואח'
ת"ע 60098-02-18 פלוני ואח' נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב ואח'
ת"ע 31856-03-18 פלוני נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב ואח'

135. המזכירות תשלח פסק הדין לצדדים.

כל התיקים בעניינם של הצדדים, יסגרו.

ניתן לפרסום ללא שמות וללא פרטים מזהים של הצדדים.

ניתן היום, כ"א אלול תשפ"א, 29 אוגוסט 2021, בהעדר הצדדים.

אילת גולן – תבורי, שופטת.